

Od ideje do potrošnika

Tako pri nas kakor tudi v svetu lahko opazimo ogromen napredek v razvoju izdelkov. Večina izdelkov, ki jih danes kupujemo v trgovinah, pred desetimi leti sploh ni obstajala, ali pa so bili bistveno drugačni. Sredstva, ki jih v svetu porabijo za razvoj proizvodov, so ogromna. Samo v ZDA porabijo letno za razvoj približno 25 bilijonov dolarjev.

Stopnja rasti posameznih podjetij je tesno povezana z uspehom na področju razvoja obstoječih proizvodov in realizaciji novih proizvodov. Ključno vprašanje za vsakega proizvajalca postaja: kako razviti tak proizvod ali tako serijo proizvodov, ki naj bi čim bolj odgovarjali zahtevam večine potrošnikov na določenem tržišču.

Se nedavno so bili problemi vezani na tehnologijo proizvodnje osnovni problemi pri razvoju proizvoda. Danes pa je tehnologija že zelo izenačena. Mnoga tehnološka spoznanja so dostopna vsem. Zato v današnjem času tehnološki problemi v proizvodnji vedno bolj izgubljajo prednost med vprašanji, na katera je treba odgovoriti, ko se proučuje problematika razvoja proizvodnje.

Zmeraj bolj pomembno pa je vprašanje, kako narediti tak

izdelek, ki bi čim bolj ustrežal potrebam tržišča. To pa je možno doseči samo z odličnim poznavanjem tržišča in navad potrošnikov določenega področja.

Osnova poslovne politike vsakega proizvajalca mora vsebovati organizirano aktivnost, usmerjeno na ugotavljanje tistih značilnosti izdelkov, s pomočjo katerih bo dosežen največji možen dohodek z najmanjšim rizikom.

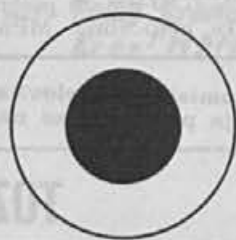
Če bi nepravilno ocenili potrebe potrošnikov, bi lahko tehnično izredno dober izdelek dosegel na tržišču popoln lom in s tem tudi propad tistega, ki ga je pričel proizvajati brez ustrezne analize tržišča.

V nasprotnem primeru, pa bi proizvajalec lahko dosegel mnogo večji uspeh s tehnično manj dovršenim izdelkom, ki pa bi bil narejen na osnovi dobrih tržnih informacij in bi vseboval tiste lastnosti, ki si jih želijo potrošniki.

Tudi v naši delovni organizaciji moramo vso pozornost posvečati raziskavi tržišča. Preden pričnemo z izdelavo nove kolekcije, je potrebno dobiti čimveč tržnih informacij. Ugotoviti je treba, kakšne bodo modne tendence v naslednjem obdobju, tako v oblikah modelov, kakor tudi pri materialih. V ta namen morajo naši ljudje obiskovati najrazličnejše sejme pri nas kakor tudi v tujini. Spremljati moramo svetovno literaturo in iskati tudi druge oblike tržnih informacij. Tako pri lahki kakor tudi pri športni obutvi nam pomagajo tuji kreatorji in jih s svojimi kreacijami prenašajo v našo kolekcijo.

Od pravilnosti tržnih informacij bo potem odvisna kvaliteta kolekcije. Dobra kolekcija pa je že eden od glavnih pogojev za uspeh pri prodaji in za dober rezultat delovne organizacije. Seveda je potrebno potem, ko je kolekcija izdelana, posvetiti vso pozornost tehnološki pripravi proizvodnje in tudi vrednostni analizi. Če bo tudi to delo uspešno in bodo izdelki pravočasno narejeni in odpeljani na tržišče, bo končni uspeh zagotovljen.

Bojan STARMAN

Work faktor – da ali ne

Zavod za organizacijo in inženiring ISKRA nam je ponudil svoje usluge za reorganizacijo posameznih del, služb, postopkov itd.

Med drugim uvajajo tudi nov sistem normiranja tako imenovani WORK FACTOR. To je sistem v naprej določenih časov za posamezne operacije. Pri tem načinu odpade klasično merjenje časov s štoparico in subjektivno ocenjevanje faktorja učinka.

Sam sistem ni nov in ga že precej podjetij uporablja, vendar ga čevljarne tovarne niso še sprejele v taki meri, da bi lahko dejali, da je za našo stroko nekaj zelo primerne. Pri nekaterih operacijah ga tudi pri nas že uporabljamo, le da tega ne ve vsak in tega ne obehšamo na veliki zvon, čeprav bi se nekaterim zdelo zelo imenitno.

O sprejemu uslug omenjenega zavoda se še nismo odločili. Smatram pa, da bi bila za našo tovarno največja vrednost, usposobljen kader za reševanje organizacijsko - tehničnih vprašanj.

Trenutno se mi ne zdi primerno, da bi iskali skrite rezerve pri posameznih operacijah, ko pa nimamo še urejenih osnovnih pogojev za nemoteno industrijsko proizvodnjo. Vendar pa nas tržišče, oz. cene neprestano opozarjajo, da so naši izdelavni časi previsoki, zato bomo morali v bodoče posvetiti tej nalogi večjo pozornost in v to tudi več investirati.

Kako se sam sistem organizacije dela ali normiranja imenuje, ni prav nič pomembno. Pomembni so učinki in primerni odnosi med ljudmi.

Marijan Bogataj

23. oktobra smo praznovali.

dogovarjamo se – dogovorili smo se

Kako OD septembra

Posredujemo vam nekaj podatkov in zaključkov o izplačanih OD za mesec september 1978:

1. Skupaj smo izplačali 6.542.737,80 din za osebne dohodke neto (brez MPM) oz.

poprečno 4.765,29 din na delavca.

2. Skupno število nadur je 3.696 oz. za 20 redno zaposlenih delavcev po 182 ur mesečno

Komisije za delovna razmerja po tozkih so na svo-

jih sejah sprejele naslednje sklepe:

TOZD Plastika

5. redna seja TOZD Plastika dne 3. 10. 1978

Na objavljeno delovno opravilo pripravljane mas in odprava ozkih grl se razporedijo: Janez Bogataj, Mirko Mravlje in Vinko Ušeničnik. Anton Lazar in Jože Mur se razporedita na objavljeno delovno opravilo vodenje dela v barvarni penjenega poliuretana. Ana Lazar se sprejme v redno delovno

razmerje za nedoločen čas in razporedi za opravljanje nalog administracija v TOZD Plastika. Štefan Mlinar se razporedi za opravljanje nalog modeliranje form. Simon Zakelj se razporedi na delovno opravilo brizganje šal. Ponovno se objavijo prosta delovna opravila: pripravljane mas in odprava ozkih grl, oddaja izdelkov v skladišče, prevoz polizdelkov.

TOZD Prodaja

7. redna seja TOZD Prodaja dne 22. 9. 1978

Darinka Novak se sprejme v redno delovno razmerje za določen čas in razporedi na delovno opravilo prodajalka obutve IV. Pri pregledu pogojev zaposlenih prodajalcev za določen čas komisija sprejme nekatere spremembe. Prodajalec Peter Mojzeš se sprejme v delovno razmerje za nedoločen čas. Prodajalke Nada Škrobar, Milena Knežević, Anamarija Miškulin, Mira Kajtuz so bile sprejete v delovno razmerje za določen čas. Na predlog kolektiva prodajalne se jim zaposli-

tev za določen čas podaljša, dokler bo še potrebna pomoč v prodajalnah. Prodajalka Ivanka Kučmanič se sprejme v redno delovno razmerje za nedoločen čas.

Sprejet je bil sklep, da se delovno opravilo vodenje prodajalne Ljubljana IV ponovno objavi. Na predlog kolektiva prodajalne se Marica Antunovič razporedi za opravljanje nalog prodaja obutve II. Nekatere prošnje za sklenitev delovnega razmerja so bile rešene negativno, ostale pa, glede na potrebe v prodajalnah, pozitivno.

Delovna skupnost skupnih služb

6. redna seja Delovne skupnosti skupnih služb dne 6. 10. 1978

Delovno opravilo knjigovodstvo osnovnih sredstev in skladov – za računovodstvo TOZD Prodaja se ponovno razpiše. Silva Lahajnar se razporedi za opravljanje nalog re-

ševanje pravnih vprašanj I. Na objavljeno delovno opravilo izvajanje varstva pred požari se razporedita 2 delavca, in sicer Viljem Jesenko in Martin Bogataj. Miranda Eniko se razporedi na delovno opravilo pomoč pri kuhanju obrokov.

TOZD Obutev Gorenja vas

4. redna seja TOZD Obutev Gorenja vas

Glede na interno priznano polkvalifikacijo, komisija sprejme sklep, da se prizade tim delavkam izdajo odločbe za višje grupe. Nekatere delav-

ke so izpolnile delovno dobo za višjo grupo, zato komisija sprejme sklep, da se jim izdajo nove odločbe o OD. Prošnja za sklenitev in izjave za prenehanje delovnega razmerja so bile rešene pozitivno.

3. Po skupinah OD je število delavcev naslednje:

Skupine	Št. delavcev
nad 10.000,00 din	13
od 9.000, – do 10.000, –	8
od 8.000, – do 9.000, –	14
od 7.000, – do 8.000, –	34
od 6.000, – do 7.000, –	116
od 5.000, – do 6.000, –	305
od 4.000, – do 5.000, –	502
od 3.000, – do 4.000, –	313
pod 3.000, –	68
Skupaj	1373

4. Razdelitev OD po tozkih pa je naslednje:

TOZD	Poprečno na delavca
TOZD Obutev Žiri	4.623,02
TOZD Obutev Gor. vas	4.289,13
TOZD Plastika	4.774,75
TOZD Prodaja brez MPM	5.365,01
DSSS	5.405,58

5. Razdelitev po skupinah po tozkih je naslednja:

Skupine	Število delavcev in %									
	TOZD Obutev Žiri		TOZD ob. Gorenja vas		TOZD Plastika		TOZD Prodaja brez MPM		DSSS	
	Št.	%	Št.	%	Št.	%	Št.	%	Št.	%
nad 10.000 din	2	0,26	2	1,12	1	0,72	3	5,56	5	2,25
od 9.000 do 10.000	2	0,26	–	–	1	0,72	2	3,7	3	1,35
8.000 – 9.000	6	0,77	–	–	–	–	2	3,7	6	2,70
7.000 – 8.000	11	1,42	–	–	6	4,35	2	3,7	15	6,76
6.000 – 7.000	58	7,42	9	5,06	12	6,7	4	7,41	33	14,87
5.000 – 6.000	180	23,04	28	15,74	37	26,81	10	18,52	50	22,52
4.000 – 5.000	293	37,52	64	35,95	49	35,51	21	38,89	75	33,78
3.000 – 4.000	198	25,35	56	31,46	20	14,49	8	14,82	31	13,97
pod 3.000	31	3,97	19	10,67	12	8,70	2	3,7	4	1,80
	781	100 %	178	100 %	138	100 %	54	100 %	222	100 %

Dopisujte
v glasilo

Aktualni razgovori

Što predlažete u pogledu organiziranosti naše radne organizacije (Alpina) i osnovne organizacije udruženog rada Prodaja, da bi postali kod rada i poslovanja još uspešniji.

samog posla veća prava potčinjenim ljudima u prodavnici, u smislu organizovanja rada. Sa većom slobodom i pravima radnog čovjeka porastiće i svijest, a samim tim i odgovornosti za određeni posao.

U pogledu veće organizovanosti naše radne organizacije predlažem, da se sagleda suština problema u svakoj čeliji (prodavnici). Naime pokušati izbjeći onaj centralistički način rada (odnos poslovođa – prodavač). Veću demokratiju na organizovanju

RADNICI
U PRODAVAONICI
OSIJEK KAŽU:

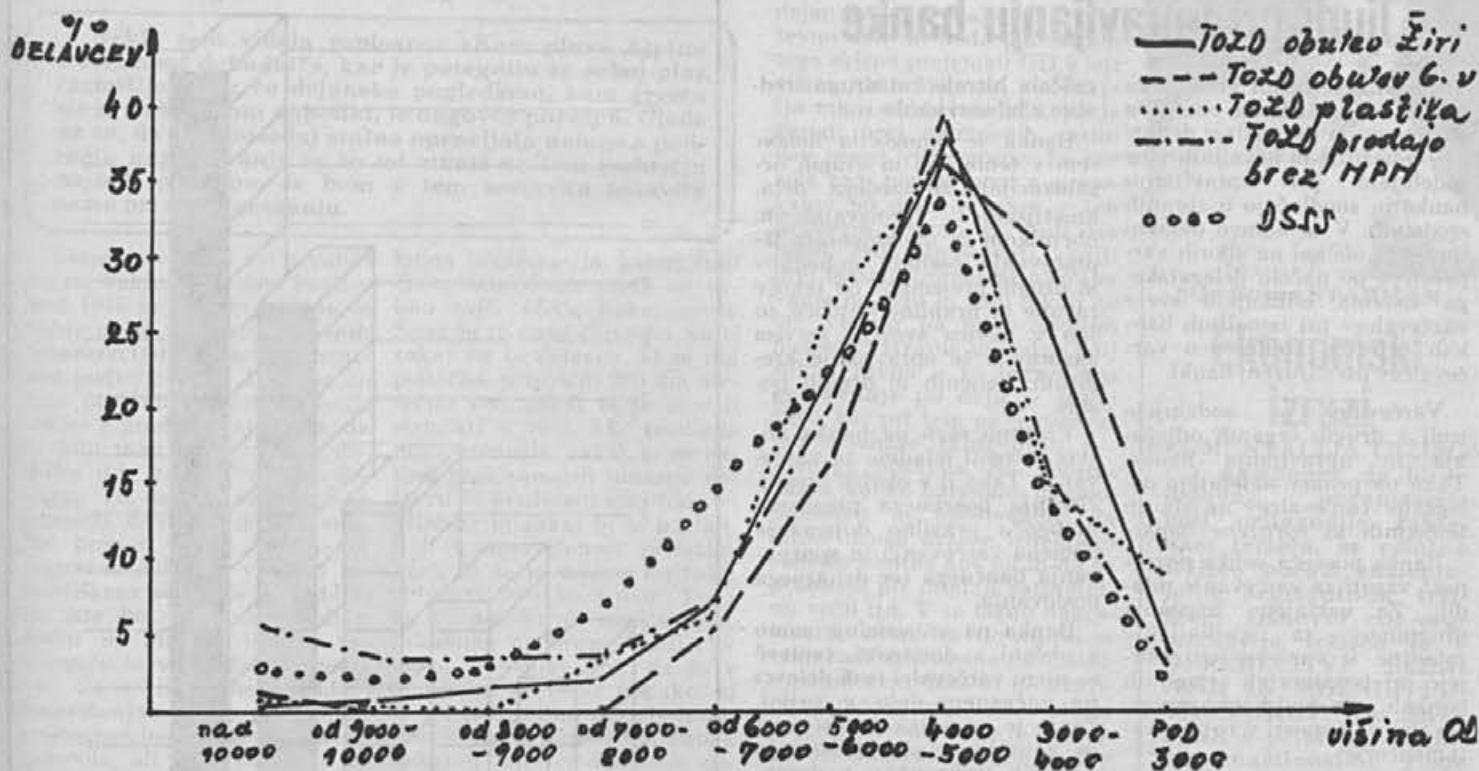
Rad sindikata poznamo preko okružnica i zapisnika. Sa radom smo zadovoljni i nemamo nikakvih predloga.

dogovarjamo se – dogovorili smo se

6. Grafični prikaz razdelitev OD po skupinah in po TOZD -ih

Oddelek	610	620	630	640	650	660	700	800	Skupaj za mes. oktober 1978
Višina OD	%	%	%	%	%	%	%	%	%
nad 10.000									2 0,20
od 9.000 – 10.000			1 0,96			1 1,05	1 0,74	1 0,60	2 0,20
od 8.000 – 9.000	2 1,37	1 0,47	1 0,96	1 1,43	1 0,66				5 0,49
od 7.000 – 8.000			1 0,96		1 0,66		6 4,41		8 0,79
od 6.000 – 7.000	10 13,70	8 3,72	6 5,77	6 8,57	9 5,96	3 3,16	12 8,82	8 4,76	62 6,13
od 5.000 – 6.000	29 39,72	26 12,09	28 26,92	16 22,86	48 31,79	14 14,74	37 27,21	27 16,07	225 22,23
od 4.000 – 5.000	22 30,14	90 41,86	35 33,65	22 31,43	63 41,72	37 38,95	49 36,03	58 34,52	376 37,15
od 3.000 – 4.000	10 13,70	80 37,21	25 24,05	25 35,71	24 15,90	32 33,68	20 14,70	56 33,33	272 26,88
pod 3.000	1 1,37	10 4,65	7 6,73		5 5,31	8 8,42	11 8,09	18 10,72	60 5,93
Skupaj	73 100	215 100	104 100	70 100	151 100	95 100	136 100	168 100	1012 100%

7. Število plačanih nadur po TOZD-ih:

TOZD	Š. nadur
TOZD Obutev Žiri	1678
TOZD Obutev G. v.	527
TOZD Plastika	468
TOZD Prodaja brez MPM	39
DSSS 200	229
400	59
520, 530, 540	149
570	513
510	34

delovnih razmerjih, ki dopuščajo delovnim organizacijam, da preuredijo delovni čas – npr. v finančno-računovodskem sektorju imajo vsake 3 mesece periodične obračune, zato bi lahko delavci v tem sektorju v tistem času, ko delajo periodične obračune delali uradno po 10 ur dnevno, v avgustu ali novembru pa bi delali po 6 ur dnevno.

Na isti način bi lahko uredili tudi v drugih sektorjih, kjer so v določenih obdobjih večje količine dela.

3. Iz podatkov pod točko 3 je razvidno, da je največ delavcev prejelo OD v višini od 4.000, – 5.000, – din sicer 502 delavcev oz. 36,5 %. Ta podatek je razviden tudi iz tabele pod točko 5, kajti v vseh TOZD in DSSS je največji % delavcev (od 33–38 %) prejelo OD v višini 4.000–5.000 din.

4. Poprečni OD na delavca po TOZD kažejo, da je TOZD Obutev Gorenja vas še zmeraj precej pod poprečjem (ima za

334 din manjše poprečje od TOZD Obutev Žiri). Najvišje poprečje na delavca pa imajo skupne službe in sicer 5.405,58 dinarjev, čeprav je tudi v DSSS največ delavcev (33,78 odstotkov) prejelo OD v višini od 4.000–5.000 din. Med TOZD Obutev Žiri in TOZD Plastika Žiri pa glede na poprečne izplačane OD ni bistvene razlike (150 din).

5. Pod točko 5 je grafični prikaz višine OD v proizvod-

nih oddelkih (podatki zajemajo delavce, ki imajo OD obračunane od 1 – vključno 9. skupine). Tudi iz teh podatkov je razvidno, da med oddelki ni prevelikih razlik.

Z nanizanimi podatki smo skušali prikazati trenutno stanje pri izplačanih OD med oddelki in tozdi. V primeru, da bi bile za vas zanimive še druge analize, nas na to opozorite.

Olga Fister

9. Zaključki:

1. Čeprav je poprečje, ki je prikazano pod t. 1 (4765,29 dinarjev), dokaj visoko, ker se namreč upoštevajo vsa nadomestila za bolniški stalež, je dejansko poprečje še večje. Ker so v številu delavcev upoštevani tudi delavci, ki so prejeli za mesec september samo še stimulacijo.

2. Število nadur – skupno ali po oddelkih – je še zelo veliko. Možnost rešitve tega problema nam daje Zakon o

Nad garderobami v osnovni šoli

dogovarjamo se – dogovorili smo se

Sodelovanje občanov in delovnih ljudi pri upravljanju banke

Zakon o temeljnih kreditnega in bančnega sistema omogoča občanom, da na podlagi denarnih depozitov in hranilnih vlog sodelujejo pri upravljanju banke in soddoločajo o zbranih sredstvih. V ta namen delovni ljudje in občani na zborih varčevalcev po načelu delegatskega sistema oblikujejo svete varčevalcev pri temeljnih bankah oziroma konferenco varčevalcev pri združeni banki.

Varčevalci pa sodelujejo tudi v drugih organih odločanja in upravljanja banke. Tako na primer sodelujejo delegacije varčevalcev na zborih temeljnih in združene banke.

Banka posveča veliko pozornost vzgoji za varčevanje mladim. Za usklajeno izvajanje programov za spodbujanje mladine k varčevanju, delujejo pri posameznih temeljnih bankah, združeni banki in varčevalni dejavnosti v tujini sveti mentorjev.

Tako razvejana samoupravna organiziranost omogoča občanom, da dejansko sodelujejo pri upravljanju in pri odločanju banke ter o potrditvi njenih osnovnih aktov, kot npr. samoupravnega sporazuma o temeljnih planov banke za obdobje 1976–1980, srednjeročnega plana, letnega načrta za uresničevanje srednjeročnega plana in podobno.

POMEN SREDSTEV OBČANOV ZA POSLOVANJE BANKE

Zbiranje sredstev občanov je pomemben del aktivnosti Ljubljanske banke. Stalno sodelovanje občanov in delovnih ljudi z banko se zato kaže v nenehnem porastu teh sredstev, ki so v zadnjih petih letih na-

raščala hitreje kot druga sredstva v bilanci banke.

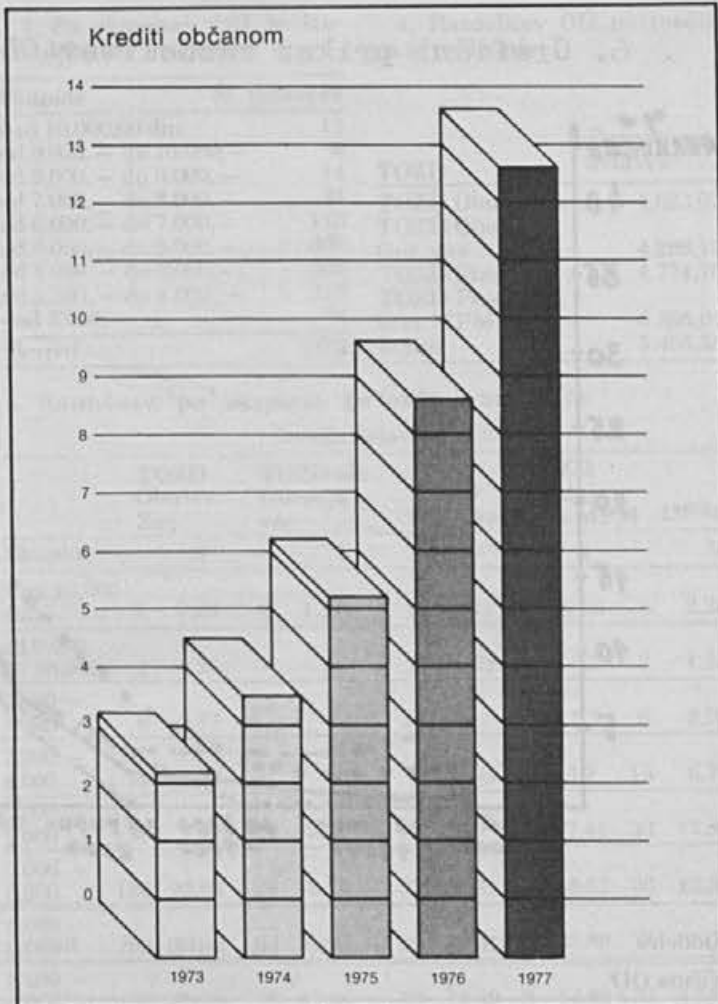
Banka je omogočila delavcem v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela, kmetijskim proizvajalcem, obrtnikom in upokojevcem izplačevanje osebnih dohodkov in drugih prejemkov na tekoče račune in hranilne knjižice, in jim v okviru svojega servisa zagotovila še opravljanje kreditnih, bančnih in drugih poslov.

Posebno skrb pa banka posveča vzgoji mladine za varčevanje. Tako ji v okviru uresničevanja posebnega programa omogoča pravilno dojetje pomena varčevanja in spoznavanja bančnega ter denarnega poslovanja.

Banka pa ne sodeluje samo z občani v domovini, temveč so njeni varčevalci tudi delavci na začasnem delu v tujini. Zanje je organizirala preprost in zanesljiv način pošiljanja njihovih prihrankov v domovino. Poleg tega pa je banka našim delavcem na začasnem delu v tujini nepogrešljiv informator, zvest svetovalec in aktiven sodelavec pri vseh oblikah njihove organizirane dejavnosti.

Banka si prizadeva, da bi zaupanje občanov upravičila s kvalitetnim in sodobnim bančnim servisom. Zato v svoje poslovanje uvaja sodobno mehanizacijo in opremo enot, enotne delovne postopke in organizacijo dela. Svoje delavce stalno strokovno izpopolnjuje, da bi lahko kar najbolj pomagali občanom pri urejanju njihovih denarnih zadev.

Uspešnost sodelovanja delovnih ljudi in občanov z banko se najbolj kaže v obsegu sredstev, ki jih je že 2.100.000 varčevalcev vložilo na 3.240.370 računov.

Leto	Stanje konec leta 1977 v milij. din.	Porast sredstev v milij. din.	Stopnja rasti
1973	7.509	1.769	131
1974	10.249	2.740	136
1975	15.005	4.756	146
1976	22.088	7.083	147
1977	31.302	9.214	142

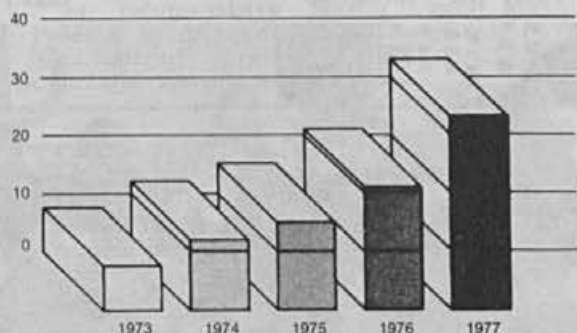
gradnjo stanovanj, kredite za pospeševanje gospodarskih dejavnosti na osnovi vezave domače ali tuje valute, kredite samostojnim obrtnikom za občasna obratna sredstva, kredite na podlagi namenskega varčevanja za dopust in turistična potovanja, kredite za popravilo in nakup rabljenih avtomobilov in druge kredite.

Velik del tako zbranih sredstev namenja banka za kreditiranje občanov in jih s tem spodbuja za namensko varčevanje.

Ljubljanska banka odobrava občanom: potrošniške kredite neposredno v banki, oziroma prek organizacij združenega dela, kredite za nakup in

Leto	Stanje kreditov konec leta 1977 v milij. din.	Porast kreditov v milij. din.	Stopnja rasti	Delež kred. v sred. obse.
1973	3.157	790	133	42
1974	4.534	1.377	144	44
1975	6.155	1.621	136	41
1976	9.587	3.432	156	43
1977	13.649	4.062	142	44

Sredstva občanov

DRUGI DRUGOVI

Nije slučajno da Vaše kuća "ALFIDA I IRI" ima osvojeno prvo mesto Zagrebačko po idruge tržišta u zemlji i van naše zemlje. Zahvaljujem se na uvaženoj reklamaciji i moram Vam poručiti da sam jako zadovoljan. Mojim prijateljima i znancima već sam to ispričao a to ću isto učiniti i među planinarima, pa je i to za Vas jedna mala ali poštena reklama, premda znam da je Vaše kuća već odavno svojim proizvođačima i korektnim poslovanjem stekla ugled i reklamu kod nas i u svijetu. Možda bi bilo dobro da onu kombinaciju akcija sa kojom ograničite samo na jezičac na cipeli, doduše uzimate u obzir da sam ja ipak planinar, pa taj skaj ne podnosim.

drugaraki pozdrav i ujedno Vam još jednom hvala.

Luka Semardžić
Zagreb, Radnički dol 52.

dogovarjamo se – dogovorili smo se

Kam plove Alpina z OD

Nekje sem videla zapisano: »Kam plove Alpina z osebnimi dohodki?«, kar je potegnilo za seboj plaz razmišljanj. In če dejansko pogledamo, kam gremo mi in naši osebni dohodki, je odgovor porazen. Glede na to, da sem dosedaj stalno opravljala naloge s področja nagrajevanja in so mi stvari na tem področju najbolj poznane, se bom v tem sestavku ustavila samo pri tem vprašanju.

Verjetno smo že vsi pozabili na to, kakšne OD smo imeli v letu 1975 in 1976 in kakšne so tedaj imeli v drugih delovnih organizacijah (Etiketa, Mizarško podjetje itd.). Tudi na to smo pozabili, da nismo mogli začeti z gradnjo nove hale, da ni bilo tako imenovanega dobička itd., ker pač ni bilo denarja. To, da smo na vse to že pozabili, dokazuje dosti stvari. Na primer, sedaj, ko imamo poprečne dohodke v višini republiškega poprečja in približno iste kot jih imajo tudi v Peku in Planiki, imamo vsi premalo in vsi si želimo imeti več. Če se to pač ne da dobiti s povišanjem grupe, pa dobimo s spremembo naziva delovnega opravila, ali pa s pritožbo na delavski svet. Kajti tako sindi-

kalna organizacija, kakor tudi člani delavskega sveta so veliko rajši »ZA«, kakor proti. Sicer je to čisto človeško, kajti zakaj ne bi delavcu, ki je dal pritožbo, privoščili 200 din mesečno več, zakaj bi se morali strinjati s tem, kar predlaga neka komisija, zakaj bi se zaradi tega zamerili nekemu delavcu in predvsem vsej njegovi »zlahti« in zakaj bi se poglobljali v upravičenost pritožbe, kajti če se je delavec pritožil, potem pa že ni vse v redu. Toda ko to nekritično upoštevamo, pozabimo na druge – tudi človeške dejavnike npr., da so v analitični oceni še napake, ki bi jih bilo nujno potrebno odpraviti in da zaradi teh napak nekateri delavci dejansko dobivajo sedaj previsoke ali pa

pre nizke osebne dohodke, ali pa, da so zaradi enega sklepa vsi »ZA« prizadeti delavci, ki dejansko opravljajo bolj zahtevno delo in bodo pač zaradi tega sklepa prejeli OD v isti višini, kakor delavec, ki opravlja manj zahtevno delo, pa je zaradi prej omenjenih razlogov prejel višjo grupo. In ker zelo radi poudarjamo nagrajevanje po delu, bi prav v teh primerih morali to tudi res malo bolj upoštevati, kajti prej opisani primer ni nagrajevanje po delu in tudi nikoli ne bo. Vendar pa mi v zadnjih mesecih vztrajno in vedno bolj silimo ravno v to lažno nagrajevanje po delu – lažno zato, ker pri tem ne upoštevamo dejanske zahtevnosti delovnega opravila, ne upoštevamo, koliko naredimo in kako prodamo, ne upoštevamo, da lahko druge države izdelujejo cenejšo obutev kot mi in da so problemi pri prodaji zato stalno večji itd. V to lažno nagrajevanje silimo ravno mi, ki se tako radi sklicujemo na Zakon o združenem delu in na pravice samoupravljalcev, vendar pa, ko se odločamo o raznih pritožbah, pozabimo na to in s primesjo človeškega sočutja, sprejemamo »ZA«.

Verjetno se vam vse to, kar sem napisala, zdi nepotrebno pisanje in izguba časa. Vendar bi rada opozorila vse tiste, ki v imenu samoupravljanja sprejemate take in drugačne sklepe, da ni potrebno veliko, da se nad nami ponovno zgrne črno leto 1975, ki smo ga že vsi srečno pozabili in da boste tedaj, kot samoupravljalci, dolžni reševati nastalo situacijo, ki je delno povzročate tudi sedaj s sprejemanjem takih sklepov.

Olga FISTER

piše Bojan STARMAN

Ekonomski izrazi

SEGMENTACIJA TRŽIŠČA

Z namenom, da bi se delovne organizacije bolj prilagodile zahtevam tržišča, se celotno tržišče počasi zamenjuje s segmentnim tržiščem. Osnovni cilj segmentacije tržišča je v OPREDELITVI SEDANJH IN MOŽNIH POTROŠNIKOV NA SKUPINE s približno enakimi značilnostmi glede potreb ter kasnejše prilagoditve ponudbe posameznim segmentom. Delovne organizacije pa vodijo do teh segmentov različno (diferencirano) prodajno politiko.

DIFERENCIRANA TRŽNA POLITIKA

Njen namen je v tem, da se ponudba delovnih organizacij čim bolj prilagodi posameznim segmentom v določenem delu potrošnika in se na ta način izboljša celoten uspeh prodaje.

Iz naših prodajaln

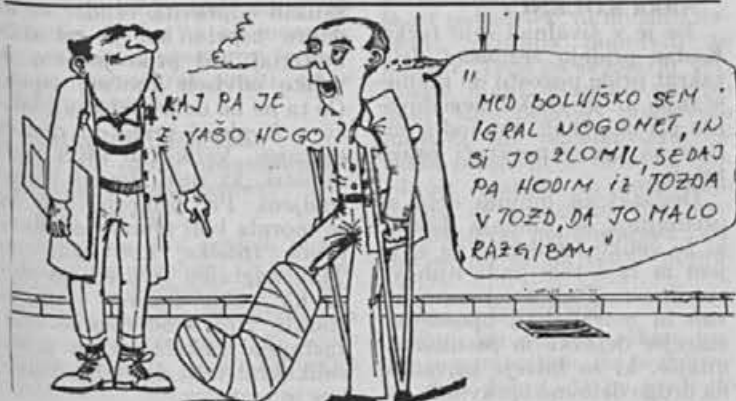
Prodavnica u Čačku je otvorena 27. marta 1973 godine. Smeštena je u novu zgradu, koja je udaljena od trgovačkog centra. Prvi radnici ove prodavnice su bili: poslovodja Milomirka Gnjatović i prodavačica Milenka Petković, koje se i danas nalaze i rade u istoj prodavnici. Sa porastom prometa rastao je i broj osoblja. Druga prodavačica je primljena iste godine Bojana Dramlić. Može se reći da je prodavnica ženskog kolektiva, koje svakog dana prelaze vrata vedra i nasmejana lica.

U prodavnici je zastupljeno više modne obuće, jer je to potreba tržišta u ovom gradu. Potrošači koji su odlazili u Beograd i veće gradove da bi zadovoljili svoje modne želje,

sada su postali stalni potrošači ove prodavnice. Tako promet raste iz godine u godinu.

U 1973 godini promet je bio 161 milion, u 1977 godini 415 miliona, dok u 1978 godini očekujemo upoređujući sa ostalim prodavnicama obuće, dok po izgledu i uredjenosti prodavnice dolazimo na prvo mesto u odnosu na sve ostale prodavnice u gradu. Potrošači je zovu: prodavnica modne obuće, lepih izloga i cveća. To je ponos za nas koji radimo u njoj i koji se trudimo za uspeh prodavnice. Naš zadatak se nalazi pred nama da se i dalje trudimo za uspeh i napredak ove prodavnice.

Poslovodja
M. Gnjatović

Kaj bomo gradili

V letošnjem letu gradimo oziroma pripravljamo za gradnjo in obnavljanje naslednje:

– Za gradnjo skladišča lahko vnetljivih materialov tečeje priprave za investicijo. Po prvotni idejni zasnovi je bila predvidena velikost skladišča 500 kvadratnih metrov. Od tega 300 kvadratnih metrov zaprtega in 200 kvadratnih metrov odprtega skladišča.

V zadnjem času pa se kažejo potrebe po večjem zaprtem skladišču. Če bo uresničena ideja, da se skladišče podkleti, bi lahko tudi uredili skladišče negorljivih materialov.

– Za obrat ALPINE na Colu so priprave za gradnjo prav tako v teku. Izdelan je že idejni osnutek projekta novega obrata.

– V TOZD obutev ALPINA Gorenja vas bodo letos zgradili zunanje hidratno omrežje. V prihodnjem letu pa bo treba pričeti z rekonstrukcijo kotlarne.

– V prodajalni ALPINA Varaždin bo izvršena večja obnovitev celotne stavbe. Izdelana bo tudi kompletna nova oprema.

– Prav tako so se že pričela obnovitvena dela v prodajalni ALPINA Škofja Loka I. Rajko ŠUBIČ

razgovor za urednikovo mizo — razgovor

na temo **SODELOVANJE IN KONČNI USPEHI V PROIZVODNJI**

V razgovoru so sodelovali:

Viktorija Oblak — pri krojevalnici, Anka KOLENC — šivalnica Žiri, Jože BERAS — Gorenja vas, Joži KOVŠČA — šivalnica Col, Silva POLJANSEK — Sekalnica, Janez OVSEK — težka montaža, Ignac MOŽINA — plastika.

Razgovor sta vodila Tomaž JUSTIN in Neško PODOBNIK, zapiske je pripravila Anuška KAVČIČ.

Zamislite si vaš delovni dan in ga analizirajte! Na katere probleme običajno naletite pri vašem neposrednem delu. Katere zadeve so po vašem mnenju v proizvodnji dobro urejene?

Viktorija OBLAK:

Kako bi analizirala svoj delovni dan. Vsako jutro, ko pride na delo, veš, kaj boš delal, velikokrat, kadar se menja sezona (pomladanska, jesenska, zimska), so pogoste težave z materiali in tudi vedno ne vemo, kaj bomo delali. Drugače se pri nas zaradi prostora nimamo kaj pritoževati, prostor je lep, zračen, svetel, pri krojevalnici je v tem zelo pridobila. Prej smo bili v prostoru, kjer je sedaj skladišče in svetlobe je bilo zelo malo, tukaj pa je kar v redu. Slabe strani v pri krojevalnici pa bodo, kot kaže, le materiali. Materiali so slabi, ne ustrezajo določeni kakovosti. V prvi vrsti pa materiali ne ustrezajo normi. Norma bi morala biti postavljena na material, ne na papir ali določena po nekem ključu. To se pravi: če bi bil material dober, bi bila norma lahko malo bolj ostra. Če pa bi bili materiali slabi, bi morala biti tudi norma blažja.

Neško PODOBNIK:

Ali se to pozna tudi pri umetnih materialih?

Viktorija OBLAK:

Tudi morajo to previjati, vendar imajo tam vedno nekoga, ki pomaga, da se ti materiali dobro pregledajo.

To ni pravilno, ker v našem oddelku dajo na primer poprečje oddelka tako naravnih kot umetnih materialov. Mi bi radi imeli poprečje naravnih materialov, umetnih pa spet posebej. Drugače je pa tudi veliko nezadovoljstva. Ko sem dobila vabilo za ta razgovor, sem se posvetovala tudi z ostalimi pri krojevalci, zato ne bom zastopala samo sebe, ampak tudi moje sodelavce, ki so mi marsikaj povedali. Pripomnila bi tudi, da se v naši Alpini preveč išče dinar in zaslužek celotne tovarne pri delavcu. Premalo pa se išče dinar v materialih. Material se vse premalo izkoristi, prav na to smo premalo pozorni.

Mi, pri krojevalci smo že velikokrat dali predlog za sorenje. Potem pa dobimo tako velik soren, da ga iz tistih ostankov ne moreš porabiti — torej neprimeren kroj. Če pa bi ostanki lahko uporabili za druga-

čen kroj, pa trgovci tega nečejo sprejeti, tako da je okrog tega precej problemov. Glede tega bi se morali bolj dogovarjati med prodajo in proizvodnjo, da bi našli skupen jezik, kako bi se to dalo organizirati. Mi pa imamo takih materialov na kupe. Enkrat se je že govorilo, da bi Alpina organizirala tudi otroški oddelek, kjer bi se ti ostanki lahko porabili v koristne namene. Ker danes je otroški čevlji tudi drag. V Poliksu pa spet pravijo, da smo predragi in da jim te ostanke preveč zaračunamo.

Prihranek se šteje, da je naš dohodek. Če je material v redu in če ni normativ preveč stisnjen, se da kaj prihraniti, če pa je material slab, se pa ne da. Uvedene so tudi premije.

Tomaž JUSTIN:

Ali delo poteka dovolj tekoče ali bi po vašem moralo biti boljše. Kako po vašem vplivati na izboljšavo tekočega dela (čimmanj zastojev), kdo lahko vpliva na to in kakšen vpliv ima na to delavec pri stroju?

Viktorija OBLAK:

Za razliko od ostale proizvodnje smo mi odvisni od drugega delavca. Kdor se enkrat nauči, mu ni potrebno več strokovne pomoči in čakati na mojstra, drugače pa smo pri nas odvisni samo od nabave materiala, posebnost je materialov ni — (vendar se to sedaj zelo redko dogodi).

Včasih se zgodi tudi, da pride samo en artikel, da je pre-

malo sekal. Dobro je urejeno tudi to, da je skladišče blizu in ni nepotrebne vožnje, tako da delo kar tekoče poteka. Včasih so zastoji tudi zaradi tega, ker artikel v pripravi dela ni bil dobro obdelan, vendar o tem se pomenijo mojstri in to sproti rešujejo.

Anka KOLENC:

Pri neposrednem delu v proizvodnji je za delavca največje breme pogosto menjavanje dela. Pri dvajsetletnem delu za šivalnim strojem se človek izčrpa, s tem pa mu pada storilnost. Dodatek za minulo delo pa je le del nadomestila. Tako smo starejše delavke prikrajšane in če bi imele bolj stalno delo, bi bilo v tem pogledu za nas boljše.

Kakšnih velikih sprememb, oziroma izboljšanja delovnih pogojev pri delu na fazi ne občutim. Organizacija dela je boljša, odkar so trakovi.

Pogoji dela pa niso najboljši. Še vse preveč je slabega zraka. Pritožujemo se zaradi hlapov, lepil in prepaha.

Tomaž JUSTIN:

Kako vpliva na končni delovni uspeh menjava delovnih opravil? Ker vsi vemo, da uspeh pogojuje prava razporeditev delavca na pravo delovno mesto. Ali bi se dalo izboljšati, da bi imeli bolj stalna dela, da bi s tem delavci dosegali še boljše dosežke in s tem bi bilo seveda tudi manj slabih izdelkov, z manj napakami?

Anka KOLENC:

To je v šivalnici zelo težko. Kadar pridejo sezonska dela, takrat pride pogosto do premeščanja in je veliko negodovanja pri delavkah. Prehod z ene faze na drugo povzroči veliko težav.

Dodatki za minulo delo so premajhni, so mnenja delavk, ki že veliko let delajo za strojem in že s tem pada njihova storilnost. Tudi pri premeščanju bi morali bolj opoštevat starejše delavke in premeščati mlajše, ki se hitreje privadijo na drugo delovno opravilo.

Tomaž JUSTIN:

Kaj je z normo, ali menite, da so norme realne ali pa so tudi odstopanja za približno enaka delovna opravila?

Kadar se ugotovi to odstopanje, da so delavci nezadovoljni z določenimi normami, s kom rešujete ta problem in kako bi vi predlagali, da bi se te stvari reševale?

Anka KOLENC:

V glavnem so vedno odstopanja, to same med sabo takoj ugotovimo. Nekaj časa delamo, nato pa začnemo opozarjati vodjo, da naj to uredijo. V večini primerov se to dokaj hitro reši, seveda tistim, ki so upravičeni.

Neško PODOBNIK:

Ali se pogosto dogodi, da trak stoji, ali da ve nimate dela iz določenih razlogov (zaradi materiala, ali drugih stvari, ki niso bile urejene)?

Anka KOLENC:

Tega niti ne opažamo pogosto, da bi stali, tega ne morem reči. Prostori pa so prenatrpani, zrak je slab in to veliko vpliva tudi na zdravje.

Neško PODOBNIK:

Ali ste kdaj opazili, da bi prišlo zaradi monotonega in natančnega dela do kakšnih invalidnosti?

Anka KOLENC:

Tudi taki primeri so. Npr. zaradi sedenja imam izrastek v hrbtenici in tudi oči precej trpijo, ker je delo zelo natančno, čeprav razsvetljava ustreza temu delu.

Potrebno bi bilo ugotoviti, kako se delavke počutijo na svojem delovnem mestu in kontrolirati njihovo zdravstveno stanje, da bi čim manjkrat prišlo do takih poškodb in obolenj.

Jože BERAS:

Trenutno nadomeščam mojstra, sicer pa delam v pri krojevalnici kot pri krojevalcu. Seveda me tudi premeščajo z enega na drugo delovno mesto.

Za pri krojevalca je pomembno, da ima dobro pripravljeno delo. Tudi mi imajo največ problema z materiali. Kože so bile majhne in tako je prišlo do veliko napak. To smo skušali odpraviti, vendar to ni dobro uspelo, ker je bil slab material. Od pri krojevalca je veliko odvisen končen uspeh. Če ta ne bo dobro odsekala, lahko v šivalnici pride do raznih zastojev. Veliko so krivi tudi mojstri, ki niso dovolj usposobljeni. Pri pri krojevalcu bi se morala bolj poudarjati kvaliteta izdelka kot količina. Tudi nagrajen je premalo glede na ostale delavce v proizvodnji. Tudi orodja so večkrat zastarela (sekala), zato pride velikokrat tudi do slabih izdelkov in zastojev.

razgovor za urednikovo mizo — razgovor

Nejko PODOBNIK:

Delavci, ki bi se usposabljalili, bi morali biti tudi bolje nagrajevani. Predlog je bil celo, da bi za prikrojevalnico izbrali najboljše delavce, ki ne bi delali več po normi.

Jože BERAS:

To ne bi bilo dobro. Norma bi morala biti, da ne bi nastalo trenj. Upoštevati pa bi morali, ko zvišujejo normo, da se delavci starajo in ni prav, da se norma samo zvišuje. V Gorenji vasi pa tudi prostor ni primeren. Imamo velika orodja, ki jih velikokrat enostavno nimamo kam dati.

Nejko PODOBNIK:

Kako je z vzdrževanjem strojev?

Jože BERAS:

V Gorenji vasi stroje v redu vzdržujemo. Kakšnih popravil pri nas ni. Pri tem ima tudi delavec velik vpliv, kako ga vzdržuje, čisti in podobno.

Joži KOVŠKA:

Tudi na Colu so podobni problemi. Delovni pogoji pri nas še niso zadovoljivi. Delamo v majhnem prostoru, zrak je zelo slab, zaradi tega delavke pogosto obolevajo zaradi glavobola. Seveda, na tem se že dela in nova hala bo stala.

Drugače pa je delo med šivalnico v Zireh in na Colu dobro organizirano in trenutno ni zastojev. Dela je dovolj. Do zastojev pride včasih, če ni materiala. Dosti problema je s tem, če pride iz Zirov škart material, ker je potrebno to vrniti in čakati, da pride nazaj. Nekaj že lahko tudi tukaj naredimo, veliko pa ne moremo, ker nimamo prostorov in moramo največkrat vrniti, da v Zireh popravijo.

Nejko PODOBNIK:

Ali je okrog usposabljanja delavcev kaj problemov?

Joži KOVŠKA:

Ko pride nov artikel, je ponavadi že problem, ko pa nam mojstri pokažejo, se delo počasi že uteče. Nekateri pa imamo že več prakse in lahko delamo tudi bolj zahtevna dela.

Delavke bi bile pripravljene tudi, da bi se dodatno izobraževale, seveda, če bi bile potem postavljene na tako delovno mesto, da bi se jim kaj poznalo, da bi res opravljale tisto delo, za katero so se usposobile. Kvalificirane na kvalificiranih delovnih mestih, nekvalificirane pa na nekvalificiranih delovnih mestih.

Nejko PODOBNIK:

Kako bi se to naredilo v praksi, da bi kvalificirana delavka imela interes delati na drugem delovnem mestu, čeprav smo sedaj ugotavljali, da se to ne splača.

Joži KOVŠKA:

Mislim, da bi kvalifikacijo morali upoštevati in da bi mojster moral takemu delavcu dati tako delo, za kakršno je usposobljen. Razporeditev bi morala biti še bolj dosledna in koristna. Res je tudi, da menjava artiklov pri nas ni tolikšna kot je npr. v šivalnici v Zireh in imamo večje serije. To vpliva tudi na dohodek. Po drugi strani pa spet ni dobro, ker se naveličaš stalno enega in istega dela, vendar, če je dobra norma, že delaš. Tako da je včasih tudi menjava zelena in koristna.

Silva POLJANŠEK:

Delam vedno dopoldne, tako da delo precej menjavam. Pogoste menjave dela so običajen način v sekalnici. V sekalnici je premalo prostora. Dosti je tudi lepljenja. V sekalnici je škart veliko odvisen od materiala. V pogledu kvalitete smo veliko odvisni od predhodnih del, če že dobimo škart polizdelek, ni mogoče narediti, oziroma popraviti te napake. Tega pa je enkrat več, drugič manj. Napako najprej opazi sam delavec, pokličemo mojstra ali oddelkovodjo. V takih primerih je delovna storilnost manjša in zato tudi norme ne dosegamo. Za napake dostikrat opominjamo, vendar se jih ne da vedno odpraviti.

Janez OVSENK:

Tudi pri nas na težkem traku je pomembno, da je priprava dela dobra, da ne pride do

zastojev. Tudi pri nas so največji problem materiali. Kar zadeva organizacijo dela še vedno ni najboljše. Za napake že pravočasno obvestimo odgovorne, vendar napake se vedno ne odpravijo, zato pride do velike količine škarta. Tudi mi smo precej stisnjeni. Velikokrat moramo delati nadure in proste sobote. Delavci so glede nadurnega dela različnega mišljenja. Če bi nadure bolj plačali, bi delavci raje delali. Tako pa je večkrat problem.

Glede premeščanja je sedaj še kar dobro urejeno, ker dobimo doplačilo. Tega včasih nismo imeli. Res pa je, da so sedaj norme bolj ostre.

Sedaj, ko imamo trak, je delavec bolj vezan na delo in trak vsakega posebej priganja, da dela. Delovni pogoji so tako na traku precej težji. Npr. če hočem zapustiti svoje delovno mesto, moram narediti dovolj rezerve, da ni zastoja.

Nejko PODOBNIK:

Kako ocenjujete, od kje prihaja največ napak in kje so vzroki?

Janez OVSENK:

Največ napak prihaja od priprave. In preden pridejo pogledat, trak že stoji. Zato tudi manj zaslužimo, zato zasluži manj tudi tovarna. Tisti, ki je napako zakrivil v pripravi, pa ni zato nič prizadet. Na tem se ni še nič naredilo. V takem primeru bi moral biti tehnolog vezan na uspeh oddelka. V pravilniku to tudi piše, vendar se ne uresničuje. Če je nabavljen slab material, to je druga stvar. Mi imamo normo za normalno delo, ki bi moralo normalno teči, tu je denar. Za čimmanj škarta bi predlagal, da bi imeli čimvečje serije, s tem bi imeli tudi manj stroškov.

Zanima me tudi, kako da nimamo več odstotkov na težino dela. Vprašanje je, če je težina dela v novem sistemu pravilno ovrednotena.

Nejko PODOBNIK:

Ali bi lahko našli nekaj vzrokov, zaradi katerih pride do nadur?

Janez OVSENK:

Največ nadur je zaradi prevelikega naročila ali pa nepravilnega planiranja. Potem pa pridejo razni zastoji, mi pa do rokov moramo narediti. Še vseeno je bolje, da do časa naredimo, ker s tem več dobimo, kot pa da ne bi naredili.

Tomaž JUSTIN:

Ali opozarjate koga na zapazene napake, ki so nastale na predhodnih delovnih mestih in kakšen učinek se s tem doseže?

Janez OVSENK:

Takoj ko mi opazimo napako, javimo mojstru, potem pa on naprej oddelkovodji, ven-

dar to je dostikrat prepozno. Če bi se držali predpisane vzorca in materiala, potem ne bi prišlo do tega. Vendar za vzorce imamo ponavadi dober material, ko pa bo to prišlo na trak, bomo imeli pa slab material. Tudi artiklov ne bi smeli kar menjavati. Tudi vzorce bi morali izdelovati na traku. Tudi delavci bi se s tem lažje privadili na artikel, če bi se z njim že prej seznanili.

Ignac MOŽINA:

Moj delovni dan pride včasih bolj žalosten, delamo na štiri izmene in to bo treba urediti. Menim, da z nočnim delom ni veliko pridobljenega. Res je veliko naročila, vendar bi se dalo to tudi drugače organizirati.

Težave so tudi pri vzdrževanju. Če se pojavijo napake, jih moraš največkrat sam odpraviti. In če ne bi bil sam vsteden do dela, bi največkrat sedel brez dela.

Naši tehnologi bi morali tudi malo za naprej gledati. Ko delamo ponoči, bi nam moral točno določiti, koliko in kakšne barve in podobno. To je dolžnost tehnologa, ker točno ve, koliko se bo ponoči naredilo. Skratka priprava dela bi morala biti boljša.

Hlapov okrog naših strojev, ko vlivamo šale in manšete, ni toliko. Pride pa včasih, da se ti pogoji poslabšajo. Problem naših strojev pa je hrup, ki tudi škoduje zdravju. Prostori pa so sedaj v redu, smo zadovoljni. Edino prazenje okolice strojev z izdelki bi bilo potrebno boljše organizirati. Med tednom je to kar v redu, dočim v petek ali soboto pa to ni organizirano. Menim, da bi tudi v tem času lahko postavili nekoga, ki bi izdelke odvažal.

Okrog nagrajevanja se je že veliko govorilo. Za osebne dohodke menim, da so preslabi. Če delaš ponoči, vse nedelje imaš sicer nadure, vendar so preslabo plačane. Prav tako tudi nočno in nedeljsko delo, tako da smo s tem nezadovoljni. Tudi pri tem novem točkovanju je bilo veliko nepravilnosti, kar pa povzroča samo slabo voljo in preprič. Na to smo mi že opozarjali in nekaj so nam že obljubili. Vendar do sedaj se še ni nič premaknilo.

Nedvomno so za delovni uspeh posameznikov in delovne enote pomembni tudi medsebojni odnosi sodelavcev. Kako ocenjujete le-te?

Viktorija OBLAK:

Vsi vemo. Pri denarju se začne, pri denarju se konča. Vsak je tu zato, da zasluži. Medsebojni odnosi v našem oddelku so kar zadovoljivi. Opozorila pa bi na nekaj. Želja bi bila, da bi imeli v prikroje-
(Nadaljevanje na 8. strani)

razgovor za urednikovo mizo — razgovor

(Nadaljevanje s 7. strani)

Nalanci vsaj vsak mesec ali dva uro časa, da bi se zbrali skupaj in se pogovorili o svojih težavah. Pred leti je to že bilo, sedaj pa se je popolnoma opustilo. Sedaj imamo sestanke skupaj s šivalnico in pri krojevalnico in to menim, da ni v redu. Šivalnica ima svoje probleme, mi pa spet svoje. Verjetno pa to združijo zaradi tega, da je manj izgubljenega časa. Drugače pa je pri nas na eni strani zelo grob odnos od šefa oddelka. On nima nikdar časa, da bi ob 2. uri počakal drugo izmeno. Včasih ima kdo kakšno vprašanje in ga ni, da bi mu pojasnil. Ne vem, kako je s tem v drugih oddelkih. Menim pa, da bi 10, 15 minut lahko počakal na drugo izmeno. Res je, da imamo svojega zastopnika oddelka v vodji samoupravne delovne skupine. Samo kdo ga kaj posluša, to je drugo vprašanje. Nikjer ne moremo prodreti. Pravijo nam samo, da smo pri krojevalci avangarda, da vedno zahtevamo nekaj posebnega.

Nejko PODOBNIK:

Samoupravne delovne skupine kot so bile predvidene po celotni delovni organizaciji so bile formalno ustanovljene. Nekaj časa je zadeva še kar funkcionirala, odvisno je bilo včasih od vodij. Sedaj so jih začeli ponovno oživljati v TOZD Plastika, določeni rezultati so se že pokazali. Tukaj ima že delavec možnost, da kaj pove, da da kakšen predlog in da se ljudje med seboj kaj pomenijo. Ker to je včasih zelo pomembno. Pri vas so zadeve v tem pogledu bolj specifične, vendar mislim, da zaradi posameznikov teh stvari ne bi smeli zanemarjati. Če se vodja samoupravne delovne skupine otepa z vodjem oddelka zaradi kakršnegakoli razloga, potem bi kazalo o tem spregovoriti na delavskem svetu TOZD Obutev. To se pravi, da sta dve možnosti. Ali da vodja sporoči to neposredno predsedniku delavskega sveta ali pa članu DS, ki v tem oddelku dela, ali pa da to sporoči informacijski službi, ki ima dolžnost, da pove naprej.

Pri delavcu se gleda sekunda, pol minute pri paru, koliko se bo norma dodala, novi artikli, ki so bili zelo modni in je bil ta čevljev vreden 60 starih tisočakov, pa se sedaj prodajajo v trgovini s škart robo po 11 starih tisočakov. Ali ni tukaj izgubljenega denarja precej več. Vse to pa mora plačati delavec in to ni pravilno. Premalo odgovornosti je za take primere, ki se pojavljajo.

Anka KOLENC:

Z delavci se še kar v redu razumemo. Hitro pa ugotovimo, kateri artikli so boljši in

kateri slabši pri minutah. Tukaj pride velikokrat do negodovanja. To pa ponavadi urejajo mojstri pri delitvi dela. Enkrat pošljejo boljši, drugič slabši zaboj. Tako se delo pravično razdeli. Ker to je lahko velikokrat vzrok za slabe medsebojne odnose.

Tomaž JUSTIN:

Kakšni so odnosi med vami in mojstrom v delovnem procesu. Ali čutite pri delu pomoč mojstra pri odpravljanju tekočih problemov, ki nastajajo pri vašem delu?

Anka KOLENC:

Sodelovanje z mojstrom je kar v redu. Kar ga vprašamo, nam pojasni in odgovori. On nam pri težavah takoj priskoči na pomoč, da se čimprej odpravijo.

Nejko PODOBNIK:

Ali pride kdaj do sporov med sodelavkami?

Anka KOLENC:

To je težko reči. Pri delu ponavadi ni kakšnih sporov.

Jože BERAS:

Pri nas so nastajali spori predvsem zaradi dodeljevanja dela, kaj bo delal kvalificiran, kaj nekvalificiran, kaj starejši delavec in kaj mlajši. Sedaj smo to vse uredili in do sporov okrog tega ne prihaja več pogosto.

Medsebojni odnosi pa so različni. Nekje se bolje razumejo, drugje slabše. Večkrat pride do kakšnih nesporazumov. To bi moral najprej razrešiti mojster, če on ne bi mogel, pa bi moral ukrepati vodja TOZD.

Opozoril bi še, da normirci premalo hodijo v oddelke, da premalo sodelujejo z delavci. V devetih letih, odkar sem v Alpini, je bil normirec samo enkrat v našem oddelku. Zaradi tega je bilo že veliko nesoglasij in preprirov. To pa slabo vpliva na delovni učinek. Upam, da bi se to lahko malo izboljšalo. Mojstri bi se okrog tega morali malo pogovoriti.

Joži KOVŠČA:

Odnosi pri nas so še kar zadovoljivi. Ne bi mogla reči, da so slabi. Največ sporov pa je

prav gotovo zaradi samega dela, zaradi organizacije dela, ki pa ni vedno najboljša. Vsaka delavka bi morala imeti nekaj dobrega in nekaj slabega dela in to bi se pokazalo tudi pri osebnih dohodkih. Delavke same o tem veliko razpravljamo, na sestankih pa se mi zdi, da si premalo upamo povedati. Tudi z mojstri se še kar razumemo in tu ni posebnih problemov.

Silva POLJANŠEK:

Z mojstri smo v dobrih odnosih. To je veliko odvisno tudi od posameznika. V desetih letih, odkar delam v tem oddelku, nisem imela z nobenim kakšnih konfliktov ali sporov in s tem sem kar zadovoljna. Če pride pri delu do kakšnih nejasnosti, to sporazumno med seboj rešimo. Če imam na primer dobro delo in mi gre dobro od rok, mi zato niso sodelavke nikoli „fovš“. Tudi pri zamenjavah, če ima kdo kakšne opravke, si pomagamo, če je le mogoče. Zaradi tega nimamo problemov.

Janez OVSEK:

Odnosi med sodelavci in mojstri so v redu in nimam še kaj pritožiti. Če pa poslušam nekatere druge sodelavce, vidim, da niso vedno zadovoljni. Največ sporov je prav kar zadeva nagrajevanje. Včasih tudi mojster kakšno stvar zanemari, da ga moraš opozoriti.

Tudi fovšarije ni več. Delovni odnosi so nasploh boljši kot so bili včasih. Na primer, če opazim, da delavec naredi napako, najprej njega opozorim, da jo odpravi, torej to največkrat rešujemo med seboj. Če se pa ne da rešiti, pa moramo opozoriti mojstra.

ZAKLJUČEK

Taka so torej mnenja neposrednih proizvajalcev o naših skupnih problemih. Ko takole razmišljamo, menimo, da bi bilo izredno koristno, da bi na podoben in tako zavzet način razpravljali in sklepali v vseh delovnih in samoupravnih sredinah in naši delovni organizaciji. Morda bi tako odpadlo mnogo problemov, na katere so v tem razgovoru opozorili naši sodelavci!

Uredništvo

Res je, da starejši delavci to bolj pogosto delamo, mladi pa še nimajo dovolj zavesti. Torej velja opozoriti, da vsak, ki opazi napako svojega sodelavca, res najprej opozori njega in da se to medsebojno reši, če se le da.

Ignac MOŽINA:

V plastiki je bilo veliko sporov prav zaradi referendumov, zaradi točkovanja, odločb, skratka okrog nagrajevanja. Drugače se med seboj kar razumemo. Največ sporov je okrog 15. v mesecu, ko dobimo osebne dohodke. Tudi z mojstri se delavci dobro razumemo. Problem v plastiki pa je disciplina. Disciplina pa nikakor ni zadovoljiva. Predvsem bi opozoril na predčasne odhode na malico ali z dela. Premalo kontrole je tudi glede prinašanja alkohola v halo. Temu bi morali posvetiti več pozornosti.

Menim, da bi ta kontrola morala biti od vrha in da to ne bi mogli razčistiti delavci med seboj. Ker, če kaj rečeš, prideš samo v konflikte. To pa se ne dogaja samo v proizvodnji, ampak tudi v naših pisarnah.

Tomaž JUSTIN:

Kaj čutite v odnosu do mojstra pri delu v večji meri ali spoštovanje do njega zaradi tega, ker več strokovno ve, ali čutite v odnosu do mojstra strah in odgovornost in se bojite, če boste imeli z mojstrom slabe odnose, da vam bo pri delu to škodovalo.

Ignac MOŽINA:

V odnosu do mojstra čutim spoštovanje, zaradi tega, ker več strokovno ve, nikakor pa, da bi se ga bal. Če kaj rabim, če mi kaj manjka, mu naročim. Na tak način sodelujem z mojstrom.

Važno je da vemo

Važno je da vemo

Važno je da vemo

Irma Frelj, referent za delovna razmerja

Kadrovske novice

V mesecu septembru smo v kadrovske službi zabeležili naslednje prihode in odhode delavcev iz delovne organizacije.

V TOZD Prodaja Žiri so sklenili delovno razmerje Darinka Novak – prodajalna Murska Sobota, Djuro Tustec – prodajalna Sisak in Anica Papež v prodajalni Ljubljana IV. V TOZD Obutev Žiri, v obratu na Colu se je zaposlila Metoda Kodrič, v Žireh pa Dominik Filipič. Delovno razmerje v DSSS je nastopila Dana Tratnik.

V TOZD Prodaja sta prenehali z delom Anica Ljubeč iz prodajalne Ptuj in Zoran Čorič iz prodajalne Rijeka. V TOZD Plastika je delovno razmerje prekinila Irena Mlakar, v TOZD Obutev Gorenja vas pa Antonija Marič. V TOZD Obutev Žiri je zaradi upokojitve prenehal delati Jože Stanonik, v obratu Col pa je prenehala z delom Marija Škrli. V DSSS je prekinila delovno razmerje Ana Strlič in Marija Razložnik.

V spomin Ludviku Bogataju

Zopet je smrt iztrgala iz vrst upokojencev našega nekdanjega sodelavca Ludvika Bogataja, Ludvik Bogataj je delal v naši delovni organizaciji do leta 1956, ko je bil invalidsko upokojen.

Ohranili ga bomo v spominu kot dobrega sodelavca.

V naših rokah je naša usoda

Hitri gospodarski razvoj prinaša nove nevarnosti na področju požarnega varstva. V današnji tehnologiji se vse več uporabljajo snovi, ki zahtevajo preventivno varstvo. Z zakonom je določeno varstvo pred požari, tako da so delavci na delovnih mestih in občani dolžni skrbeti za to varstvo.

Ugotavljamo, da je požarom v mnogih primerih botroval prav človek – delavec, ki je s svojim malomarnim ravnanjem ali zaradi neznanja neposredno ali posredno povzročil požar.

V letih od 1975 do prve polovice 1978. leta znaša škoda v naši občini 41.145.000,00 din, po mednarodnih normativih FAKTOR 7.

Ob hitrem razvoju tehnologije in širjenja industrije se pred nas gasilce postavljajo vse bolj zahtevne naloge. Sami vemo, da ne moremo več gasiti samo z vodo, kajti kemični procesi tega ne dopuščajo. Vsa možna sredstva no treba na občinski požarni skupnosti dobro naložiti v sredstva za gašenje. Prispevek, ki ga sedaj dobimo, je majhen, saj je samo 0,08 % od bruto osebnih dohodkov. Oblikuje se predlog, da bi bile dajatve večje in to 0,30 % od bruto osebnega dohodka. S tem bi se povečale možnosti za nabavo gasilnih sredstev.

Kako pa izgleda to po delovnih organizacijah? Pri raznih pregledih ugotavljamo pomanjkljivosti, kot na primer:

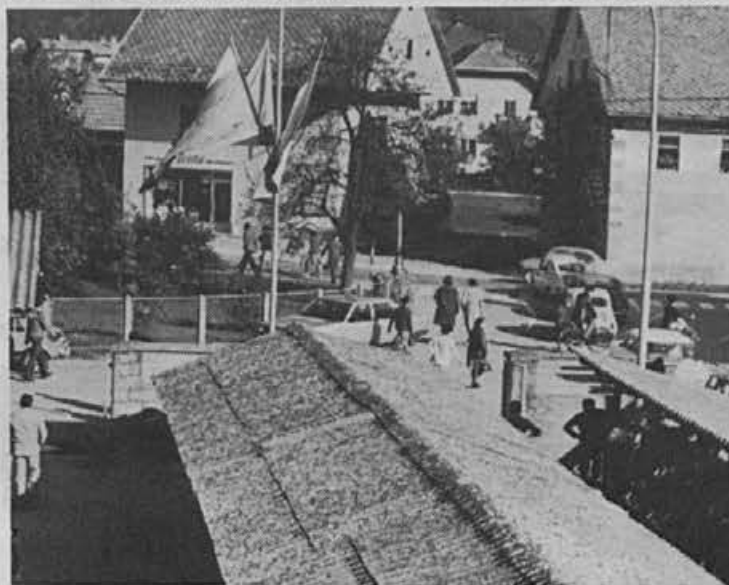
založeni zidni hidranti, založeni ročni gasilski aparati, založene transportne poti in celo založena vrata za zasilni izhod. Na vse take pomanjkljivosti bi morali delavci tudi sami opozarjati.

Naj navedem samo primer nediscipline na križišču pred

tovarno. Ko smo ob 14. uri posredovali, ko je gorel silos v tovarni, delavci, ki so odhajali z dela, niso upoštevali niti svetlobnega in zvočnega signala za prednost. Izgleda, da je nekaterim le za to, da čimprej odidejo domov. Gasilci pa naj se borijo z ognjem.

Mislím, da moramo biti v teh stvareh pozorni vsi delavci. Tako, da bomo imeli manj nesreč ali pa sploh nič. Skrbimo torej vsi za red in čistočo. Izogibajmo se nepravilnostim, da bo manj nesreč.

Franci POLJANŠEK

Prometni vozil ob menjavi izmen

Temeljite kadrovske priprave

Kakor veste, že dalj časa načrtujemo gradnjo nove proizvodne hale na Colu. Priprave so sedaj v zaključni fazi, prav zato pa je treba poskrbeti še za drugo plat, usposobitev ljudi, delavcev.

S tem namenom je začel z delom poseben oddelek na Črnem vrhu, ki ga bodo vodili inštruktorji iz obrata na Colu. Ta posebni uvajalni oddelek bo lahko hkrati sprejel do 20 ljudi, povečini delavk, ki se bodo v obdobju 3–4 mesecev priučevale za opravila, ki so potrebna v izdelovalnici zgornjih delov.

Tako priučene delavke bodo ostale v oddelku in delale za redno proizvodnjo. Če pa se bodo v obratu na Colu že do odprtja nove tovarne pokazale vrzeli, se bodo priučene delavke takoj vključile v delo.

Konec leta 1979 pa računamo, da bo na Colu že nova tovarna, ki bo skupno lahko sprejela od 150 do 200 delavcev. Tedaj pa bo organizirana tudi prirojevalnica, tako, da bo tu nastala

lepa, zaključena proizvodna enota, ki bo imela vse pogoje za organizacijo temeljne organizacije združenega dela.

Omenim naj še to, da je

ponudbene načrte za obrat na Colu izdelalo Primorje Ajdovščina, ki bo tudi kreditiralo gradnjo, ki bo stala okrog 15 milijonov din.

Marjan Špeh

V pokoj odhaja

JOŽE STANONIK, naš dolgoletni sodelavec, je septembra odšel v zasluženi pokoj. V naši delovni organizaciji je delal od leta 1947 dalje, v zadnjem času je opravljal naloge kontrolorja končnih izdelkov. V krogu domačih mu želimo čimboljše počutje ter še mnogo zdravih in zadovoljnih let.

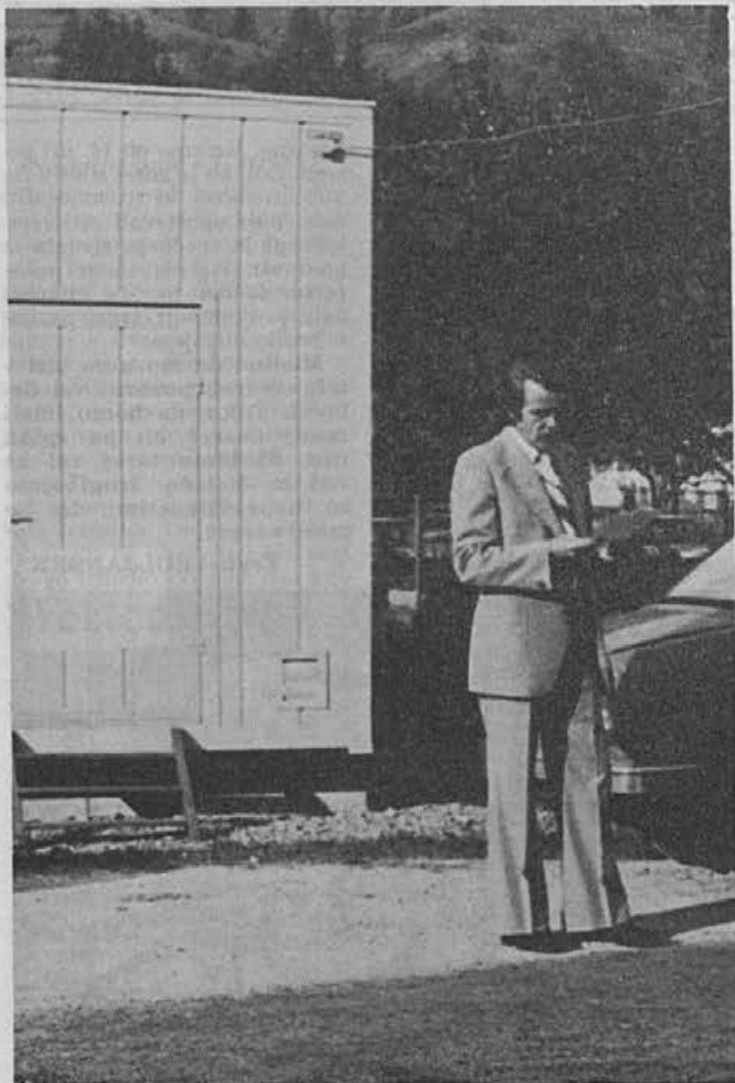

Pozočili so se

Na novo življenjsko pot so stopili:

Antonija Oblak, Miran Žakelj, Ivanka Demšar iz TOZD Obutev Žiri, Irena Kožman iz obrata Col; Slavko Kristan, Silvo Kos iz TOZD Plastika Žiri, Anica Oblak iz TOZD Obutev Gorenja vas.

Vsem sodelavcem iskreno čestitamo!

TAKOLE SMO PRAZNOVALI LETOS

Od tu in tam

Od tu in tam

Od tu in tam

Remont je krenil na trnovo, toda pravo pot

Kaj bi drugega, najbolje, da gremo naravnost do direktorja, smo si mislili, ko smo načrtovali predstavitev Remonta v našem časopisu. Še posebno zato, ker menimo, da

je prav od direktorja tudi mnogo odvisno, kako bo tekel nadaljnji razvoj delovne organizacije, pa še zato, ker smo menili, da je zapihal nov, osvežujoče obetajoč veter.

Z vlakom bratstva in enotnosti v Srbijo

* Žive vezi, ki so obstojale vsa povojna leta med bivšimi slovenskimi izgnanci v Srbiji in srbskimi ljudmi, ki so v najtežjih dneh raznarodovanja slovenskega naroda, katerega so izvajali nacisti, dali zatočišče nam brezdomcem, so tudi letos z vlakom Bratstva in enotnosti potrdile to živo prijateljstvo.

lovanja posameznih gospodarskih organizacij.

Letošnji vlak je popeljal preko 1.000 slovenskih izgnancev in nekaj predstavnikov občinskih delegacij iz 30 slovenskih občin v goste 30 srbskim občinam. Sprejem na posameznih postajah od Sremske Mitrovice, Topčidera, Mladenovca, Krajeva in drugod je bil edinstven. To ni bil navaden hladen uraden sprejem, temveč sprejem resničnega prijateljstva.

Iz Žirov smo bili štirje v gosteh prijateljski pobrateni Smederevski Palanki, pet pa jih je bilo v gosteh občin Aleksandrovac in Brus.

Obiskali smo mnoge delovne kolektive od tovarne vagonov in železnih konstrukcij »Goša«, trikotaja »Olga Milošević«, kmetijske delovne organizacije v Azanji in Selevcu, ter družbeno politične organizacije.

Snidenje je bilo prisrčno, nič manj tudi slovo.

Ivan Reven

Ze vsa leta po osvoboditvi so te žive vezi delovale med obema narodoma, dokler ni s prvim vlakom Bratstva in enotnosti leta 1961 dobila ta manifestacija tudi družbeno politični značaj. Kot poseben pomen te manifestacije je tudi ta, da je pokroviteljstvo nad tem vlakom prevzel leta 1974 tov. Tito, kasneje pa ima pokroviteljstvo Zvezna konferenca SZDL Jugoslavije.

Ta manifestacija je preraščala v pobratena posameznih občin, kulturno-prosvetno sodelovanje, in ne nazadnje do skupnih večjih podvigov, kot izgradnja tovarn, ter sode-

Kako torej ocenjujete sedanje razmere v delovni organizaciji?

Direktor, tovariš Zor nam je povedal naslednje:

»Ugoravljam precejšnje izboljšanje stanja v Remontu. Pijančevanja skorajda ni več, prav tako se je izredno povečala delovna disciplina.

Tudi v organizacijskem smislu se zadeve izboljšujejo. Do sedaj je bil čest problem prevelik obseg del, saj so naši delali tudi v Skofji Loki. Naš namen je, da dejavnost v celoti prenesemo v Žiri in tu res prevzamemo vse svoje naloge. No, tem sedanjim razmeram je pogosto botrovala tudi samovolja posameznikov.

Če pogledamo naše načrte, vidimo, da se bodo v bodoče usmerili na naslednje:

- manjše gradnje in adaptacije
- komunalna dejavnost skorajda v celoti
- vodovod

Ob tem naj poudarim, da se bomo vključili tudi že v gradnjo kanalizacije v Žireh, in

sicer z gradnjo sekundarne kanalizacije. (Primarno bo gradil Tehnik iz Skofje Loke.)»

Kateri pa so sedanji glavni problemi?

»Kadri in pomanjkanje materiala. Se vedno manjka zapletljivih zidarskih delavcev pa tudi drugih, če bomo želeli doseči načrtovano. Moram pa na tem mestu poudariti, da je sedanje izboljšano stanje v delovni organizaciji rezultat in zasluga celotnega delovnega kolektiva. Po drugi strani pa je važno, da so nas podprle tudi druge delovne organizacije v Žireh, s tem, da so nam omogočile izvajanje raznih del. Zares, s skupnimi močmi bomo še lahko napredovali.

Poseben problem je pomanjkanje materiala. Imamo sicer celoletne pogodbe z dobavitelji, toda to ne pomaga dosti. Tako se zgodi, da del ni mogoče nadaljevati, ker ni materiala.

No, mi se pridružujemo optimizmu tovariša Zora: če bo volja, bodo uspehi tudi.

S sprejema v Goši, v delavnici, kjer je nekdanj delal Tito.

»Receptov ni, praksa nas šele izuči«, trdi naš rojak, diplomirani inženir fizike Franc Jan.

Cutim, da to ni fraza; da je sad izkušenj, pretehtano mnenje človeka, ki se zaveda, kako raste

osebnost sodobnega strokovnjaka, ki naj bo hkrati ustvarjalec na strokovnem področju, na drugi strani pa graditelj odnosov med ljudmi, ki temeljijo na samoupravnem dogovarjanju.

»Še posebno pomembno je, da se tega zavedo mladi strokovnjaki, ki v prakso šele prihajajo. Energija in vztrajnost sta pogoj tako za napredek posameznika, kakor tudi ostalih družbenih in delovnih razmer.«

Franci Janov, kakor smo rekli večasih je prav ta mesec, 3. oktobra slavil svoj 48. rojstni dan. Še pred vojno je spoznal šolo, njegova enajsta šola pa je bila na Rakovniku.

»Iz vojne se najbolj spominjam begunjenja v začetku vojne, pa nemške in partizanske šole, pa prvega stika s partizani. Sicer je pa utisov toliko, da jih enostavno ni mogoče vseh naštetih. Še posebno se spominjam osvoboditve Žirov, katere obletnico smo pravkar praznovali, in prvih borcev, ki so takrat prikorakali v Žiri.«

Nekateri smo se tedaj vključili naprej v pionirsko, kasneje pa v mladinsko organizacijo, ki sta bili organizirani po žirovskih vaseh. Spominjam se Mitra Novaka, ki me je 21. oktobra 1944 sprejemal v mladinsko organizacijo in mi je rekel: »Veš, to je pa še bolj komunistična organizacija.«

»Prva tri leta po vojni bi lahko opisal kar na kratko: šola in brigade. To je bilo vse, v tem kratkem obdobju sem bil v brigadi kar

petkrat. Tako sem do leta 1948 končal nižjo gimnazijo in odšel v Kranj. Po končani tedanji višji gimnaziji pa sem se lotil študija fizike. Marca leta 1960 sem diplomiral in se zaposlil v razvoju Iskre, kjer sem pravzaprav še danes.«

Kaj pravzaprav delate v stroki?

»Ukvarjam se s hibridnim integriranim vezjem, ki se uporablja v elektronskih napravah. Tu delam v teamu s sodelavci, v okviru sodelovanja Iskra-Inštitut Jožef Stefan; delamo pa pravzaprav za Iskro – tovarno v Št. Jerneju.«

Kako pa je poskrbljeno za strokovno izpopolnjevanje v vaši stroki?

»Brez lastne iniciative ni nič. Prav tako je nujno, da strokovnjak na našem področju obvlada nekaj svetovnih jezikov, da sploh lahko spremlja strokovno literaturo. No, naj povem, da sem bil eno leto celo na strokovnem izpopolnjevanju v Angliji, smatral pa sem za koristno, da se tehnik seznanijo tudi z ekonomijo, zato sem se tudi vpisal na tretjo stopnjo ekonomske fakultete. V strokovno samozobraževanje pri nas sodi tudi sodelovanje na raznih konferencah, sejmih in podobno.«

Koliko je ob tem obsegu še časa za družbeno dejavnost?

»Trenutno sem skoraj stoodstotno zaposlen s strokovnimi zadevami. Sveda sem v vseh študentskih letih delal v mladinski in študentski organizaciji in kasneje tudi v tovarni sem bil predsednik sindikalnega odbora Združenega podjetja Iskra, član Zveznega sveta Zveze sindikatov za našo stroko, delal sem v delavskem svetu in v Zvezi komunistov. Pravzaprav vsa ta leta.«

Tako naš rojak, po letih resen, po mišljenju in počutju vitalen, komajda najde čas za kakšno urico razvedrila ob partiji namiznega tenisa ali planinarjenja, za katerega trdi, da je za njegova leta najprimernejši šport.

Tekst: Nejko Podobnik
Foto: Brigita Grošelj

Zakaj ne vozimo, kot je označeno

Redna letna zbirka Prešernove družbe 1978

Člani-naročniki bodo letos prejeli naslednji knjižni dar:

PREŠERNOV KOLEDAR 1979 bo kot osrednja knjiga zbirke letos še posebno zanimiv. V njem bodo poleg proze in poezije sodobnih slovenskih avtorjev tudi razprave o dogajanjih po I. svetovni vojni, pa prispevek o novem mednarodnem ekonomskem sistemu, o pojavu evrokomunizma, zapis pred olimpiado leta 1980 v Moskvi, pa še vrsta drobnih zanimivosti in informacij. Knjigo velikega formata bodo krasile barvne reprodukcije slik znamenitega impresionista Matije Jame, obsegala pa bo okrog 200 strani.

CESTA NA MEJO Borisa Režka, roman – Sočno in živo napisana pripoved o koroških gruntarjih, njihovih hlapcih, deklah in dinarjih, ki oblikujejo in maličko ljudi, tragična podoba razmer v predvojnem času, v kateri pa ob koncu le zaslutimo obljubo človeško boljših dni.

ČRNI NASMEH Miška Kranjca, dve povesti – Ob 70-letnici našega velikega pisatelja smo v zbirko uvrstili dvoje njegovih pripovednih biserov: »Črni nasmeh« in »Pot med blažene«. Obe lirsko otožni povesti bosta nedvomno ganili srce vsakega od bralcev.

VZHODNI VETER Mirana Ogrina, potopis – Naš znani popotnik je podnaslovil svojo pripoved: Od Urala do Kitajske in do arabskih pustinj, v njegovih zapisih pa zaživi pred nami tisti svet, ki je od nekaj buril domišljijo Evropejcev in ki nas še danes privlači s svojo tako drugačno, bogato raznolikostjo, skrivnostmi, posebnostmi in lepotami.

ALERGIJA Drage Černelič in sodelavci, zdravstveni priročnik o alergiji, njenih vzrokih, posledicah in še zlasti o načinih zdravljenja, vemo vse premalo, zato bo knjiga gotovo dobrodošla marsikom in ne samo bolnikom.

Člani, ki so poravnali naročnino do 30. junija letos, bodo prejeli še nagradno knjigo:

PODNEBJE UPORA Alana Whitea, roman – Delo obravnava značilen primer nastanka in delovanja velenostne gverile na vročih tleh Ria de Janeira. Prodorno in pisateljsko slikovito opisuje razmere v senci kapitalistične strahovlade, kakršna je značilna za mnoge dežele Južne Amerike, in vzroke, ki privedejo osrednje junake zgodbe do oboroženega upora z njegovimi tragičnimi posledicami.

Omenjeno knjigo lahko prejmejo tudi tisti naročniki, ki so se naročili na zbirko po 30. juniju, le da bodo morali ti doplačati zanj 50, – dinarjev (broširana) oziroma 65, – dinarjev (vezana)

Vse knjige bodo člani-naročniki prejeli v drugi polovici novembra.

Od tu in tam

Od tu in tam

Od tu in tam

Ivan Reven

Izlet na Češkoslovaško

Nadaljevanje
iz prejšnje številke

Cetrty dan smo se že zarana poslovili od hotela Admiral. Po polurni vožnji po avtocesti smo se ustavili v lovskem gradu Konopište. Zadnji lastnik tega gradu je bil avstrijski prestolonaslednik Ferdinand. Okolica je poraščena z gozdovi, ki jih prekrivajo številna jezera; res idealno lovišče. Notranjost dvorca je sedaj spremenjena v lovski muzej. Oprema in uredenost soban je zelo podobna dunajskemu dvorcu Schönbrunn. Stene krasi dragocene umetniške slike ter velike slike na gobelinu. Lestenci pa so iz dragocenega češkega ali celo morenskega stekla. Nekaj lovskih soban krasi čez 36000 lovskih trofej, srnjadi, jelenov, divjih prašičev, medvedov, do indijskih risov. Še edini lovec, ki je bil z nami na izletu, ni mogel do besede ob tolikšnem številu različnih lovskih trofej. Nekaj soban hrani razna orožja, meče, sulice, samostrelce, samokrese in puške vseh časov in poreklov. Prikazani so ta-

kratni grajski topovi, oklepi za ljudi in konje, ki so jih uporabljali pri viteških turnirjih. Bleščeči vtisi potonejo ko se zavemo, da se je v takšnih dvorcih izživljala gospoda in prirejala orgije, revni tlačani pa je moral ubogati in trpeti krivice.

Vsem pa, ki so svobodno mislili, pa so pretili z bogoskrbnostvom in strašno kaznijo in prekletstvom na dnu pekla.

Kvartet rogov oblečenih v lakajske lovske uniforme nam je zaigral v pozdrav, ko smo se poslovili od dvorca. Po polurni vožnji smo že mimo mesta Tabor, ki je znano po hrabrih uporniških ljudskih junakih in njihovem vodju Janu Husu, ki se je dolgo uspešno upiral tiraniji češkega kralja in plemstva, nakar so ga z zvijačo izvabili z njegovega Kozjega gradu v Prago na pogajanja in ga tamkaj zahrbtno umorili. Mesto Tabor s 25.000 prebivalci ima razvito strojno, lesno in drugo industrijo. Vozimo se ob reki Lužnici, ki tvori mnoga majhna jezera in močvare polne kopalcev, da

Pogled na znano astronomsko uro v Pragi

Praga

jim iz našega razgretega avtobusa kar zavidamo. Nekje bomo morali naliti avtobusu gorivo. Ustavljamo na bencinskih črpalkah, zaman, goriva ne dajo, ker smo tuji, čeprav ima šofer bone za gorivo. Kaže, da bomo morali konjske moči avtobusa spremeniti v ljudske moči, ko ga bomo morali z lastnimi silami porivati do avstrijske meje. K sreči je šoferju uspelo z zadnjimi kapljami nafte vseeno na samopostrežni črpalki natočiti gorivo in vnovčiti njihov bon.

Češke Budjevice so nas že čakale. To mesto, ki so ga gradili med 14. in 17. stoletjem, je bilo med prvimi povezano s konjsko železnico z Linzom na Donavi z 72 km dolgo progo. S konjsko vprego so prevažali sol in drugo blago za izmenjavo, ker so do Linza vozila rečna plovila. Na mejnem prehodu Dolnje Dvorište preko-račimo češko-avstrijsko mejo. Do tu se je valovita pokrajina dvigala. Nato pa se na avstrijsko stran spet rahlo spušča. Nobene posebne razlike v arhitekturi, kajti tu je še nekaj češke manjšine, dokaz da državnih meja niso oblikovali narodi, pač pa so jih krojile sile po svoji volji in

moči, volji močnejšega. Razlika je samo v lepše urejenih hišah in okolju.

Tudi Avstrijci začenjajo proti Linzu, kamor se peljemo, graditi novo avtomobilsko cesto. Postavljajo že viadukte in useke.

Blizu Linza že zapeljemo nanjo. Čez eleganten nov most čez Donavo zapeljemo mimo velikih železarn in jeklarn, okrog katerih je seveda vse zakajeno in umazano. Primestje pa je čisto. 20 kilometrov od mesta je tudi znano koncentracijsko taborišče Mathausen, kjer so umirali tudi naši ljudje. Okoličani so sovražili naciste ter so dajali tudi zavetje ubežnikom. Meščani Linza ter ljudje gornje Avstrije so bili zavedni Avstrijci, zato so sovražili naciste. Za take ljudi, ki niso bili voljni delati za Nemčijo je bilo tudi zgrajeno to taborišče. Med vojno so zapirali tukaj tudi Jugoslovane in ljudi drugih narodnosti. Da bi se prikupil meščanom, je Hitler zgradil v Linzu novo sodobno jeklarno, kar mu je le delno uspelo.

Zavijemo na avtocesto proti Salzburgu po prijetni ravnini. Po polurni vožnji pri kraju

Od tu in tam

Od tu in tam

Od tu in tam

V Českých Budějovicah

Sattledt zavijemo na slabšo cesto, ki je najbližja zveza proti Celovcu. Ravnina se polagoma zožuje v vse ožjo dolino, iz gričevnatega sveta prehajamo v gorski svet, kar se pozna tudi pri vzponu. Avtobus požira kilometre, da bomo čimprej doma. V zadnjem delu avtobusa negodujejo, da jih nad zadnjimi kolesi krepko greje, pa tudi dva Janeza se pritožujeta, da se jima pijača v ročnem hladilniku nenormalno ogreva. Pri manjšem vzponu pa je ena od zadnjih gum spustila zrak. Sofer polagoma vozi še nekaj kilometrov do prvega naravnega parkirišča. Črna slutnja, da bomo z avtobusom nekje na poti obtičali, se nam je tudi to pot uresničila.

Toda naša dva vrla Janeza sta napravila še svoja dva požirka že tople pijače in takoj priskočila v pomoč. Obe zadnji gumi sta bili v najkrajšem času odvit. Toda kolesa so bila tako razbeljena, da jih ni bilo moč prijati z golimi rokami, vijaki pa razgreti, da so skoraj zacvrčali na dlani. Sofer je pripravil rezervno gumo, naša korenjaka pa sta hitro namestila obe gumi. Zares smo jima bili hvaležni, da sta defekt v rekordnem času strokovno odpravila, soferju pa prihranila naporno in umazano delo.

Za nami je Kirchdorf, vzpemo se čez gorski hrbet, se vozimo po dolini reke Steyr ter se prekobalimo čez sedlo Pyhrn Pas, se spustimo, prečkamo reko Enns ter se po nekaj deset kilometrih zopet

začenjamo vzpenjati po bližnji gorski cesti čez Nizke Ture. Zvečerilo se je. Komaj zmagujemo vzpon. Ozračje se je malo ohladilo. Ko smo se priključili pri Judenburgu na glavno cesto pa je bil že hud nalive z bliskanjem.

Preko Celovca smo bili kaj hitro doma, zadovoljni in nekoliko utrujeni.

Tovariš me ondan obiše in me upraša: si bil v Pragi, si videl to in ono. Tudi jaz sem bil mi reče. Bil sem na zadnjem Sokolskem. Izkricali so nas na glavni železniški postaji, nato smo pa v paradnem koraku strumno, da se je vse treslo korakali od Waclavskega trga do telovadnega stadiona. »Pa do vidiš« mi reče. »Pražani so nas kar zasuli s cvetjem in aplavzom, tako so bili navdušeni. Zadnje vrste, v katerih sem bil tudi jaz, so nas kar nosili na rokah in nam vsepovsod zatikali cvetje. Veš – mi je zaupal – Pražanke so nas takrat hotele kar pojesti, tako smo jim bili všeč. Ko bi bile mogle, bi nas kar zase obdržale.

Spominjam se, da je bilo približno tako kot mi je pravil tovariš. Takrat so bili mladi kotorski mornarji prava atrakcija na vsesokolskem zletu, kjer so strumno nastopili v svoji vaji z vesli v belih mornarskih oblekah.

Po vojni teh vsesokolskih zletov, katerih so se udeleževali tudi Sokoli iz Žirov in cele Jugoslavije, ni več. Namesto njih so tu na tem stadionu Spartakiade, ki pa ne dosežejo veličine predvojnih vseso-

kolskih zletov. Ta stadion z vsemi drugimi športnimi in hotelskimi objekti je v vzhodnem delu Prage, kjer smo se prvi dan peljali mimo.

Marsikdo me še upraša to in ono iz Prage. »Ste bili pri Švejku?« Da bili smo. Jedli specialne kolače iz krompirja in testa, pili odlično pivo, da se nam je zadnjica pošteno potila od tega piva, pa bi ga še pili, da bi se kopali v njem! Nismo bili v Pragi, samo pogledali smo vanjo! Toliko da smo nekateri utegnili videti poznano staro astronomsko

uro, simbolični prikaz življenja in smrti, ki ga ta ura vsako uro prikaže.

Mislím, da bo ta moj pripevek le pomagal tistim, ki ne bodo obiskali Češkoslovaške. Še bolj pa tistim, ki jo bodo obiskali: da vsaj površno od daleč spoznajo to, kar sem hotel povedati. Moj namen je bil tudi vzpodbujati tiste, ki bodo Češkoslovaško obiskali ter navezali bratske vezi s tamkajšnjimi ljudmi, da se zopet zblížamo kot nekoč.

Ivan Reven

Delavke finančno-računovodskega sektorja v Muri

Po zgledu ostalih sektorjev in služb smo se tudi delavke in delavci finančno računovodskega sektorja odločili za ekskurzijo v okviru sredstev, ki so namenjena za organizacijo strokovnega usposabljanja.

Malo poznamo razmere v delovnih organizacijah severovzhodne Slovenije, zato smo se po temeljiti razpravi zedinili: gremo v MURO. Odkrito povedano, vleklo so nas tudi MORAVSKE TOPLICE.

Bili smo že v skrbeh, ali bomo sploh mogli na pot, kajti avtobusa nikakor ni bilo. Končno smo odrinili. Slovo od Poljanske doline smo ublažili s klepetom in zlahtno kapljico.

Naša prva postaja so bile Liboje pri Celju. Kar nas je bilo žensk, smo se tu hrabro lotile nakupov predmetov iz keramike. Naj povem, da so izdelki kar poceni, čeprav so zelo uporabni, tako v okrasne kakor tudi v druge namene.

Pot nas je vodila na avtocesto do Maribora, nato pa smo naglo nadaljevali proti Murški Soboti, kjer je bil naš prvi cilj.

V MURI, v Murški Soboti, kamor smo se namenili, smo doživeli res lep sprejem. Ta delovna organizacija, ki zaposluje preko 4000 delavcev, v glavnem žensk, izdeluje moško in žensko konfekcijo in perilo. Opazili smo zelo dobro organizacijo dela, najmodernjše naprave in veliko skrb za delavce. Čeprav osebni dohodki niso posebno visoki, nas je prijetno presenetila urejenost tovarne v pogledu družbenega standarda. Imajo svojo ambulanto, rekreacijske objekte s telovadnico in izredno lepo urejeno okolico in park znotraj tovarniških stavb. Ob koncu smo si ogledali tudi računalniški center, kjer že obdelujejo glavno knjigo in vodijo kompletno knjigovodsko evidenco za MURO in tudi za druge. Lepe vti-

se iz tovarne je še podkrepil tovariški razgovor ob kavi.

Zapustili smo Murško Soboto in se odpeljali v 6 km oddaljeni motel CARDA, kjer smo kosili.

V Moravcih smo končali drugo etapo našega potovanja. Čeprav je voda v Moravskih toplinah zelo topla in umazana, smo se vendarle namakale in zdravje sedanje in bodoče bolezní. V veselem razpoloženju je naglo minilo nekaj ur. Radi bi še ostali, da bi uživali ob ciganski muziki. Toda domov je bilo še daleč, kar 300 km.

Utrujeni smo se vračali, vendar nas ni motilo. Razpoloženje je bilo na višku. Naša Marjanca in »profesionalni muzikant« More sta med potjo naglo sestavila glasbeno skupino. Pritegnili smo seveda vsi – in čas je zbežal.

Bili smo doma. Polni vtisov in novih želja za prihodnje leto. Pa ne samo to, taki izleti niso samo prijetni, ampak so tudi res koristni. N. Z.

»DELO - ŽIVLJENJE« je glasilo ALPINE, tovarne Obutve Žiri, Stara vas 23, n.sol.o., ki ima v svoji sestavi TOZD Obutve Žiri, TOZD Obutve Gorenja vas, TOZD Plastika Žiri, TOZD Prodaja Žiri in Delovno skupnost skupnih služb. Ureja ga uredniški odbor: Stane Čar, Anton Eniko, Srečko Erznožnik, Tomaž Justin, Marija Kastelec, Tončka Oblak, Marta Pivk, Anuška Kavčič – tehnični urednik, Neško Podobnik – odgovorni urednik. Izhaja mesečno, naklada 1800 izvodov. Fotografije: Brigita Grošelj. Tisk: Gorenjski tisk, Kranj

Od tu in tam

Od tu in tam

Od tu in tam

Kaj želijo krajanji Žirov

Rezultati ankete o rekreaciji in objektih

Anketa je le delno uspela, saj smo ponovno naleteli na običajno neresnost. Od 300 razdeljenih anket smo namreč dobili izpolnjenih le 200. Zato so tudi podatki temu ustrezni. Edino Kladivar je anketo izpolnil 100 %, povsod drugje pa žal ponovno dokazujemo našo organizacijsko nerodnost ali nesposobnost.

Nasprotno pa so tisti, ki so ankete izpolnili z nadpričakovano resnostjo odgovorili na postavljena vprašanja. Zato bodo rezultati vseeno pomagali pri organiziranju rekreacije in usmerjali napore pri gradnji naših objektov v naslednjih letih.

V splošnem delu smo hoteli izvedeti predvsem področja, s katerimi bi se v Žireh uspešneje lotili organizirane rekreacije.

Ugotovitve so naslednje:

Z rekreacijo se redno ali občasno ukvarja 2/3 anketiranih, kar je nepričakovano veliko. Ostali se ne ukvarjajo predvsem zaradi prezaposlenosti, drugi vzroki niso bili močnejše zastopani.

Nekaj več je zanimanja za splošno vadbo, medtem ko so ostale panoge enakomerno zastopane. Pri splošni vadbi se velika večina zanima za kombinirano vadbo (telovadnica in zunaj), športne igre so postavljene v naslednjem vrstnem redu: košarka, odbojka, namizni tenis in nogomet.

Pri zimski aktivnosti močno prevladuje smučanje, zanimivo pa je, da imajo vse ostale panoge približno enako število glasov. Tako bi po 50 anketiranih želelo drsanje, sankanje in smučarske teke. Pri letni aktivnosti je največje zanimanje za plavanje in planinarjenje, od ostalih aktivnosti pa je največji interes za kegljanje.

Rezultati splošnega dela ankete so že vnešeni v program dela, saj je tov. Milena Giacometti, ki bi skrbelo za to področje, že pričela z rednim delom. Natančnejši program bo objavljen, povem naj le osnovne stvari:

Vadba v telovadnici se bo pričela po 1. novembru, obsegala pa bo splošno rekreacijo za ženske in moške ter predšolske otroke, posebej pa se bomo lahko rekreirali z odbojko in košarko. Preko zime bodo organizirana tekmovanja v košarki in namiznem tenisu in organiziran reden prevoz do bazena in kegljišča v Zelezniče. Zima, ki se bliža, bo seveda aktivnosti še popestrila s sezonskimi panogami. Več o samem programu pa drugič.

Objekti:

Gradbeni odbor pri KS je dobil osnovne podatke o željah prebivalcev in jih bo (seveda usklajene z možnostmi) vnesel v plan razvoja, rezerviral zemljišča in uredil potrebno za zaidalni načrt. Rezultati ankete pa so naslednji:

Močno je zastopan interes po teh objektih: pokritem bazenu, smučiščih z vlečnico in avtomatskem kegljišču. Za ostale objekte – odprti bazen, športni stadion, drsališče, nogometno igrišče, pokrito balnišče in pokrito strelišče, pa je interes približno enak.

Gradbeni odbor rezultatov ankete še ni obdelal, zato bomo o tem seveda še govorili in obveščali krajanje.

Po anketi je vseeno, kako se lokacija izbira (skupno ali ločeno), za letne objekte so mnenja za vse predlagane

Za telovadnico so se predstavniki sindikatov odločili, da bodo s skupnimi sredstvi (odstotke so določili po predvideni udeležbi vsake OZD) rezervirali določeno število ur, medtem ko bi najemnino telovadnice za tekmovanja vplačale prijavljene ekipe s prijavnino. Vsekakor pa bi v bodoče morali pregledati tudi ostale možnosti.

Struktura anketiranih je bila ugodna, približno 40 % je bilo žensk, po starosti pa 10 % mlajših od 20 let, 60 % starih od 20 – 30 let in 30 % starejših od 35 let.

Izidi z željami in predlogi so torej znani.

Komisijam in gospodarskemu odboru sledi naloga, da jih, kolikor je mogoče, upošteva v svojem planu razvoja KS. In če izrazim tudi željo in upanje, da se bodo plani potem tudi uresničili, mislim, da izražam tudi željo krajanov – vsaj tistih, ki so odgovarjali na anketo.

Miha BOGATAJ

Judo

Sredi oktobra je bilo v Žireh prvo kolo slovenske lige v judu. Sodelovale so ekipe Drave iz Ptuj, Murska Sobota, Rijeka iz Reke, ki tekmuje prav tako v slovenski ligi ter domačini – selekcija Gorenjske.

To ekipo sestavljajo tekmovalci Judo kluba Alpina in TVD Partizana Jesenice. Sestavljena je bila po načelu portoroških sklepov za vso športno dejavnost v okviru posameznih območij republike.

Najboljši so bili domačini. Izkazali so se tudi mladi tekmovalci, posebno Lokar. Premagali so vse tri nasprotnike.

Rezultati:

Murska Sobota : Drava 6:1
Murska Sobota : Rijeka 3:3
Mur. Sobota : Gorenjska 2:3
Gorenjska : Drava 5:2
Gorenjska : Rijeka 5:1
Rijeka : Drava 4:2

Gorenjska : Murska Sobota
do 60 kg Kopač : Kiselak 0:1

možnosti deljena (v Mršaku, ob šoli in pod Žigonovim gričem) za zimske aktivnosti pa je najbolj zanimiva lokacija pri Bartelu v Novi vasi.

Pri zimskih objektih že deluje posebna komisija (predsednik Darij Erznožnik), ki je pregledala vse znane lokacije v okolici Žirov.

Komisija bo za gradbeni odbor izdelala predlog, za namene rekreacije in katere naj se tudi dodatno uredijo. Tudi o delu te komisije bomo še poročali.

Od objektov, ki naj bi bili v Poljanski dolini, bi bil za krajanje Žirov najpomembnejši pokriti bazen.

Pri financiranju so anketirani (preko 70 %) ponovno dokazali, da bi dobro pripravljene program dobil tudi finančno podporo krajanov. Pri vzdrževanju pa je zanimivo mišljenje anketiranih, v katerem naj stroške nosi uporabnik ali celotna KS (število glasov je približno enako).

Tudi v nogometu ne gre brez korenin

Nogometni klub Alpina tudi to jesen sodeluje v ligaškem tekmovanju. Člani in pionirji so z uspehom zaključili jesenski del tekmovanja v občinski ligi. Precej naših igralcev nastopa tudi za občinsko selekcijo, tako v pionirski, mladinski in članski konkurenci. Ravno ti v veliki meri prispevajo k dobri igri in rezultatom občinske selekcije.

Vse to kaže, da je bilo delo kluba v preteklih letih kljub mnogim težavam dobro. Upamo, da bo v bodoče delo še zavzetejše, uspehi še boljši.

Klub je vedno tesno sodeloval tudi s sindikalno organizacijo, kar so nedvomno potrdili tudi v zadnjem času sijajni rezultati, ki jih je dosegla ekipa naše delovne organizacije.

Tone Eniko

DOPIŠUJTE V Žirovski jež

do 65 kg Krehnič : Mecilošek 0:1
do 71 kg Bečirovič : Mihalič 0:0
do 78 kg Jereb : Smodiš 1:0
do 86 kg Gatorič : Krančič 1:0
do 95 kg Kučina : Kuplen 0:0
nad 95 kg Andrlje : Slak 1:0

Gorenjska : Drava
do 60 kg Kopač : Nasko 0:1
do 65 kg Lokar : Čuš 1:0
do 71 kg Bečirovič : Lozinšek 1:0
do 78 kg Gatorič : Vidovič 1:0
do 86 kg Jereb : Zagoršek 1:0
do 95 kg Cebulj : Murko 0:1
nad 95 kg Andrlje : – 1:0

Gorenjska : Rijeka
do 60 kg Kopač : Palčevski 0:1
do 65 kg Lokar : Hrast 1:0
do 71 kg Tušek : Markovič 1:0
do 78 kg Jereb : Kučič 1:0
do 86 kg Kučina : Tramantana 0:0
do 95 kg Gatorič : Haller 1:0
nad 95 kg Andrlje : Pavkovič 1:0

Tone Mlakar

Še o ušeh in razuševanju

NAVODILA ZA RAZUŠEVANJE IN POSTOPEK:

Tokrat objavljamo navodila o postopkih in sredstvih za odstranjevanje uši — razuševanje. Ne pričnite z razuševanjem šele tedaj, ko vas na uši opozorijo drugi, že danes pregledajte glavo vsem članom družine in če ugotovite uši, pričnite z razuševanjem. Ne čakajte, da bo vaše delo opravila vzgojiteljica ali učiteljica, one niso dolžne namesto vas iskati uši na glavah vaših otrok.

Naglavna uš je sivo-rumene barve, približno 3 mm velika. Živi na lasišču, najdemo jo lahko tudi na obrvih. Hrani se s krvjo in ker je zelo požrešna povzroča zaradi gibanja in hranjenja močno srbenje. Uš živi 6–8 tednov, v tem času zleže samica veliko sivo-rumelih gnid (jajčec), ki jih prilpepi z lepljivo tekočino na lase v bližini kože. Iz gnid se v 1 tednu razvije ličinka in v 3 tednih odrasla uš. Ker živi uš v vodi do 24 ur, se ušive osebe ne smejo kopati v skupnih bazenih. Z daljšimi lasmi se uši lažje prenašajo.

Petrolej z oljem

Mešanico petroleja in olja (po možnosti olivnega) priporočamo pri občutljivi koži v enakem razmerju (1 del olja in 1 del petroleja). Pri močni ušivosti in manj občutljivi koži je lahko tudi razmerje 5 del olja na 1 liter petroleja.

S tako pripravljeno mešanico dobro namažemo lase od korena do vrha in jih pokrijemo z nepoškodovano polivinilasto vrečko ter čezno zavežemo ruto. Po 3–5 urah umijemo lase (glej navodilo). Postopek dvakrat ponovimo v presledku enega tedna, v poletnih mesecih lahko čez 5–6 dni, ker s to mešanico ne uničimo tudi gnid. Na uši delujejo petrolejski hlapi, zato morajo biti lasje pokriti z nepoškodovano polivinilasto vrečko in dobro zavezano ruto. Tekočino nanašamo na lase s primerno velikim kosom vate namočenim v to mešanico in pazimo, da osebi, ki jo razušujemo zavarujemo oči.

Solutio benzil — benzoata

V lekarni nabavimo 20 % raztopino benzil — benzonata v 90 % alkoholu. S tekočino

namažemo lase od korena do vrha in pri tem pazimo, da ne mažemo kože lasišča. Lase pokrijemo z nepoškodovano polivinilasto vrečko ter čezno zavežemo ruto. Sredstvo pustimo delovati 6–8 ur. Nato lase umijemo po spodaj navedenem načinu. Postopek ponovimo še dvakrat v presledku enega tedna, v poletnih mesecih lahko že čez 5–6 dni. Tekočino nanašamo na lase prav tako kot petrolej z oljem. Zavarujemo oči.

Enako učinkovito je tudi mazilo proti ušem, ki je pripravljeno iz benzil — benzoata, katerega dobite v lekarnah.

Z mazilom zvečer namažemo lasišče, glavo zavijemo z ruto in jo zjutraj operemo.

Pitroid prašek

S praškom enakomerno in dobro naprašimo lase. Po zaprašitvi pokrijemo lase z ruto tako, da jo okrog glave tesno zavežemo in pustimo zavezano no 6–8 ur. Lase nato umi-

jemo po spodaj navedenem načinu. Ker s praškom ne uničimo tudi gnid, postopek ponovimo še 2-krat v presledku enega tedna, v poletnih mesecih lahko v presledku 5–6 dni. Pri uporabi Pitroid praška zavarujemo oči in usta in pazimo, da ne povzročamo prašenja pred nosom.

Umivanje las

Lase umijemo v topli vodi s šamponom in jih dobro speremo s toplo vodo. Oprane lase še prelijemo s toplim 5 % kisom, pri občutljivi koži pa dodamo kisu malo tople vode. Tako oprane lase razčešemo z gostim glavnikom nad belim enobarvnim papirjem, da takoj opazimo, če pade z las uš ali gnida (kis povzroči, da se zlepljene gnide lažje odlepijo).

Po končanem razčesavanju papir sežgemo.

Ker nobeno od navedenih sredstev ne uničuje gnid, se mora postopek 3 krat ponoviti v presledku 1 tedna. Naglavno ruto ali brisačo, s katero smo imeli pokrito glavo, namočimo takoj po uporabi za 2 uri v toplo vodo z dodatkom pralnega praška in temeljito operemo ter zlikamo z vročim likalnikom.

Glavnike in krtače za lase namočimo v 5 % vroč kis. Če se pri razuševanju odločimo za striženje las, kar pa ni ob-

vezno, moramo ostrižene lase zaviti v papir in takoj sežgati. Pri pojavu uši pri članu družine moramo pregledati lasišče tudi ostalim članom družine. Tudi če ne najdemo uši ali gnid pri drugih članih družine, je priporočljivo, da izvršimo postopek za razuševanje pri vseh, ker je težko odkriti živo uš. Zanesljiv znak ušivosti je, če najdemo za ušesi ali v zatilju vsaj eno živo gnido na laseh.

Ker uš lahko živi nekaj dni tudi izven lasišča, moramo razušiti tudi neposredno okolje. Posteljno perilo zamenjamo, operemo in prekuhamo. Žimnice, odeje, blazine, oblažinjeno pohištvo, preproge ali drugo zaprašimo s Pitroid praškom ali sorodnim preparatom. V prostoru, v katerem smo izvršili zaprašitev, ne mejo biti ljudje, živali ali živila. Po zaprašitvi prostor za 3 ure zapremo. Po 3 urah prostor dobro prezračimo, otresemo naprašene odeje, žimnice in ostalo skrtačimo in odstranimo preostali preparat s sesalnikom za prah. Pri delu si zavarujemo oči in usta. Po končanem delu si dobro umijemo roke in obraz z milom.

Zavod za socialno medicino in higieno za Gorenjsko Kranj
Epidemiološki oddelek
Dr. Alma Vadnjal

Gorenje – res kaj videti

Že lansko leto so naši proizvodni oddelki imeli več ekskurzij po raznih delovnih organizacijah, prav tako pa tudi letos, le s to razliko, da so to letos izkoristili tudi delavci v skupnih službah.

Tako smo se tudi delavci tehničnega sektorja, razvoja plastike in kontrolne službe odločili za ekskurzijo in sicer v Velenje, kjer naj bi si ogledali slovenskega gospodarstvenega velikana Gorenje.

Res smo se 16. septembra dobili pred tovarno, bilo nas je poln avtobus s šoferjem Firštom na čelu in smo jo, dobro razpoloženi, mahnili po Poljanski dolini. Kmalu na začetku smo se malo »pokrižali«, da smo lažje prenašali zavoje v levo in desno po naši ozki dolini. Po jutranji megli se nam je nudil lep pogled na kraje, mimo katerih smo se vozili, saj je napolnil lep, sončen dan. Naš prvi postanek je bil na Trojanah, kjer smo se okrepčali s kavico in kmalu krenili naprej. Tako smo bili že pred deveto uro v Velenju.

Velenje – mnogi izmed nas smo bili tu prvič. Imeli smo malo časa, da smo si na hitro ogledali del mesta. To je res lepo, urejeno, snažno mesto, vidi se, da je vse novo in mlado. Ogledali smo si spomenik tovariša Tita, ki je z lepo urejenim okoljem res vreden ogleda. Čisto nekaj posebnega je stavba gledališča in sploh so stavbe izredno lepe in arhitektonsko zanimive. Za hip smo pogledali na tržnico, kjer je bilo zelo živahno in tudi dosti izbire. Zapeljali smo

se tudi do velenjskega jezera, ki ga sicer še urejajo in je ta čas vladalo ob njem nekako posezonsko zatišje.

Ob 10. uri smo imeli napovedan obisk oz. ogled tovarne Gorenje. Sprejela sta nas dva strokovnjaka, ki sta nas vodila skozi več proizvodnih obratov. V prvem obratu, kjer izdelujejo štedilnike, je proizvodnja stala, ker so tudi ti delavci bili na ekskurziji. V drugem obratu smo si ogledali proizvodnjo hladilnih skrinj, omar in hladilnikov. Ugotovili smo, da so delovni pogoji nasplošno zelo težki, saj je skoraj v vseh obratih zelo slab zrak, vročina, slaba razsvetljava in tudi dokaj umazano delo, saj delavci po večini delajo v rokavicah. Nekatera dela so zelo težka, posebno, ker jih opravljajo ženske.

V zadnjem, novem obratu smo si ogledali proizvodnjo ali bolje rečeno montažo barvnih televizorjev. Tu so pogoji dela neprimerno boljši, saj je že narava dela čisto drugačna.

Kljub temu, da smo se v tovarni mudili skoraj dve uri, smo si, z ozirom na obsežnost tovarne, ogledali le del celotne proizvodnje. Ogled nas je še bolj prepričal, da ta tovarna, z 8.500 delavci res nekaj pomeni in predstavlja v slovenski industriji pa tudi v tujini.

Iz Velenja smo se nato odpeljali proti Šoštanj. Presečila nas je veličina šoštanjske termoelektrarne, ter gora premoga ob njej, katera menda predstavlja enomesečno porabo tega velikana, saj je

dnevna poraba premoga okrog 20 tisoč ton.

V okolici premogovnika smo opazovali področje, kjer se je pred leti pogreznila vsa vas. Predvidevajo, da se bo v prihodnjih letih pogreznil še en del, kjer je sedaj tudi naselje, vendar bodo vse te prebivalce izselili. To nas je kar nekako presunilo, saj bi v slučaju močnejšega potresa do tega lahko prišlo hitreje, kot sedaj računajo.

Pot smo nadaljevali proti Radmirju, kjer smo si ogledali cerkev, ki je hkrati tudi nekakšen muzej znamenitih mašnih plaščev, kateri predstavljajo veliko zgodovinsko in materialno vrednost, saj so večina vezeni v zlato, srebru ali platini. Ta oblačila so stara preko dvesto let, darovali pa so jih razni vladarji iz Francije, Avstrije, Poljske itd. To so

res čudovita ročna dela slavnih vladaric in dvornih dam, vredna ogleda.

Od tod nas je pot vodila v Gornji grad, prijeten star trg z znamenito cerkvijo, ki je zelo velika, saj je 53 m visoka in prav toliko tudi široka. Tu je tudi nekaj prijetnih lokalov, ki so zelo okusno urejeni. Ponekod stene krasijo slike slikarja Jakija, na katerega so zelo ponosni, saj je njihov rojak.

Počasi smo morali misliti na odhod. Prijetno utrujeni od vseh lepih vtisov smo se podali naprej preko Črničva na gorenjsko stran. Povedati pa moram, da so nas skozi vso pot spremljali lepo urejeni kraji, hiše, polne cvetja in urejeni vrtovi, ki prav nič ne zaostajajo za našimi žirni.

Metka Bogataj
Dina Vončina

V Rakovem Škocjanu

V USNJARNI IN RAKOVEM ŠKOCJANU

Letos nam je bilo vsem omogočeno, da smo si ogledali druge delovne organizacije, saj bomo na ta način lažje ocenili svoje delovne razmere. Splošno organizacijski sektor si je za ogled izbral Tovarno usnja Vrhnika.

Veselo razpoloženi smo se zjutraj odpeljali proti Vrhniki. Pred tovarno usnja nas je počakal predstavnik tovarne. Peljal nas je skozi proizvodne prostore in nam sproti razlagal posamezna delovna opravila. Že pred ekskurzijo so me opozarjali na precejšen smrad. Ob

vstopu sem imela občutek, da je zrak res neznosen, toda kaj kmalu sem ga komaj še občutila.

Mnogo manj prijeten je kot v naši tovarni, toda imela sem občutek, da je precej manj strupen.

Presečeni pa so me drugi slabi delovni pogoji zaposlenih. Tla so mokra, betonska. Delavci so oblečeni v gumijaste škornje, predpasnike in rokavice. V oddelkih, kjer kožo strojijo in barvajo, so zaradi težkih delovnih pogojev zaposleni v glavnem moški. Odstotek ženske delovne sile se izboljša šele v oddelku za sušenje in napenjanje usnja. Suha tla, toplota in lažji zrak je prvo, kar opaziš ob vstopu v prostor.

Po prehitro končanem ogledu proizvodnje smo pričakovali razgovor o vprašanih, ki bi nas zanimala. Ekskurzija bi morala biti poučna – na ta način, da delavec primerja svoj način dela s podobnim delom v drugi delovni organizaciji in tudi rezultate dela. Proizvodnjo smo si res ogledali in bili z njo kar dobro seznanjeni, vendar mislim, da bi nam mnogo več koristil razgovor s predstavnikom splošno-organizacijskega sektorja Tovarne usnja Vrhnika. Predhodno smo jih za ta razgovor zaprosili, zakaj do njega ni prišlo – ne vemo.

Če nas je prvi del ekskurzije razočaral, to ne moremo reči za drugi – bolj zabavni del. Ogledali smo si grad Bistra – gozdarsko, lovsko, tehnično razstavo, nato pa smo se »naslanili« v Rakovem Škocjanu, podvečer skočili še v Gorenjo vas in zgodaj zjutraj veseli prispeli domov.

Hermina CANKAR

Sezona prodaje športne obutve se je pričela

To je naš kraj

To je naš kraj

To je naš kraj

Razmišljanja na prvi stopnici

Ne morem si kaj, da se ne bi še enkrat dotaknil dogodkov pred slabim letom, ko so me v hladnem jesenskem jutru presenetili napisi na cestah in fasadah, naperjeni proti osnovni šoli, ki je v tistem času skupaj z organi KS in družbenopolitičnimi organizacijami pripravljala akcijo za podaljšanje samoprispevka za dograditev šolskih stavb.

Sele čez nekaj ur sem se zavedel, da ima taka »akcija« lahko v določenih razmerah tudi daljnosežne posledice.

Kaj ne gre v račun tistim, ki so to pisali?

— Morda to, da smo Žiroveci v težkih pogojih uspeli postaviti telovadnico, ki je sleherni dan veselje in radost sedemsto mladih ljudi — naših učencev in številnih krajanov?

— Ali to, da smo z združenimi močmi in sredstvi postavili nov vrtec, kjer vsak dan sto otrok najde svoje mirno zatočišče, starši pa lahko mirno odidejo na svoja delovna mesta?

— Ni nekemu všeč, da smo zgradili novo kuhinjo, kjer je vsem otrokom omogočena zdrava in kakovostna prehrana?

— Je komu trn v peti naša skupna želja dokončno urediti osnovno šolo in ustvariti pogoje za sodobno vzgojo in izobrazbo naše mladine, da bo kos vsem zahtevam dela in življenja?

Žiroveci so delavni; večina si je zgradila svoje domove in jih lepo opremila. Prav gotovo želijo še kaj več športnega in kulturnega življenja, bolj urejene razmere v krajevni skupnosti...

Tehtnih razlogov torej nisem našel in kmalu sem prišel do zaključka, da to nikakor ne more biti mnenje večine.

To so delali torej posamezniki. Posamezniki, ki so žirem in Žirovcem že marsikaj škodovali. Posamezniki, ki poskušajo razvrednotiti prizadevanja večine. Posamezniki, ki istovetijo svoja mnenja z zdravimi pogledi delovnih ljudi v žireh, posamezniki, ki so sami sebe prepričali, da govorijo v imenu večine!

Kakor je edino važno, da zdravo misli večina, tako je vendarle lahko nevarno delovanje peščice, ki rovari zahrbtno in se nima poguma spopasti z dejstvi na zborih voliv-

cev ali drugih sestankih, kjer se srečujemo. Peščica neodgovornih nezadovoljencev, ki uporablja sredstva »hladne vojne«, psihološki pritisk — skratka vse, da bi zadušila napredno misel.

Tudi v Žireh bomo imeli radijsko postajo

Na pobudo mladinske organizacije so tudi v Žireh stekle priprave za ustanovitev lokalne radijske postaje. Le-ta bo delala na UKV področju v začetku 1- do 2-krat tedensko 2 do 4 ure. Če bodo priprave tekle s takim tempom kot do sedaj, lahko računamo, da bo postaja začela delati v začetku leta 1979.

Kaj bomo z delovanjem lokalne radijske postaje dosegli?

— Nedvomno večje medsebojno informiranje za ustvarjalno sodelovanje delavcev, delovnih ljudi in občanov v KS žiri.

— Usklajen razvoj krajevnih skupnosti je možen le v razmerah demokratične razprave vseh dejavnosti in dejavnikov v krajevni skupnosti. Sodimo, da bo LRP postala tribuna in možnost izmenjave stališč tudi v tem pogledu.

— Rast delegatskega sistema — od teoretičnih izhodišč Ustave in Zakona o združenem delu do dejanskega delegatskega sistema upravljanja s sredstvi in delom ter pogoji dela v vseh sredinah, bo prav gotovo odvisna tudi od vsebinske naravnosti LRP. V tem pogledu je še posebno pomembna vloga in sodelovanje DPO v kraju.

— Računamo, da se bo ob primerno zastavljenem delu LRP izredno povečala tudi odgovornost delegacij in delegatov v KS in občini, hkrati pa ustrezno povečal tudi interes in možnost vpliva občanov na odločitve.

— Kritično-ustvarjalen odnos do vseh vprašanj v KS, ki ga bo v skladu s statutom KS žiri gojila in razvijala informativna skupina pri KS žiri, bo z vključevanjem LRP lahko hitreje zaživel. Tako se bo dvignila raven dogovaranja in povečala doslednost dogovorjenega.

— LRP bo lahko pomemb-

Samoprispevek je bil izglasovan z 62% »ZA« od 96% krajanov, kolikor jih je glasovalo. Rezultat je potrdil pravilnost predlogov in programov, ki so jih pripravljali organi krajevnih skupnosti, družbenopolitične organizacije in ostali občani.

Kaj bi v Žireh zgradili, če referendum ne bi uspel?

Odgovor je: NIČ!
V tistem trenutku je bila le za gradnjo pri osnovni šoli pripravljena vsa dokumentacija, da se je gradnja lahko pričela takoj. Dokumentacija za obnovo doma TVD Partizan in pokopališča še ni bila

no prispevala k zorenju družbene zavesti delavcev in občanov, zlasti o vprašanjih, ki so često zapostavljena (kmetijstvo, kultura, izobraževanje, rekreacijska dejavnost, gostinstvo).

— Oddaje naj bi v poskusnem obdobju (1979) obsegale naslednja tematska področja:

— kaj se je in kaj se bo dogajalo v KS in občini

— prizadevanja v gospodarstvu (industrija, kmetijstvo, obrt)

— delo v SO in SIS ter delo delegacij

— DPO v kraju

— SLO v krajevni skupnosti

— kulturna dejavnost

— rekreacijska dejavnost

— zanimivosti

— glasbene oddaje

Organizacija delovanja lokalne radijske postaje

— LRP bo delala pod okriljem krajevnih konferenc SZDL in skupščine KS žiri, oz. neposrednim nadzorstvom informativne skupine pri krajevni skupnosti, ki bo zlasti skrbela za vsebinsko naravnost vseh oddaj lokalne radijske postaje.

— Za stokovno izvedbo koncepta bo skrbel uredniški odbor z glavnim in odgovornim urednikom. Člani uredniškega odbora si delo delijo po področjih dejavnosti v krajevni skupnosti.

Za organizacijsko-tehnično izvedbo skrbi posebna skupina strokovnih delavcev.

pripravljena. Torej je ugotovitev točna. Namesto garderob bi bila praznina, vhod bi ostal tak, kot je bil, denar pa bi ležal na banki in bi ga obračali drugi ter se smejali naši »modrosti«. Tako bi bilo, če bi poslušali tiste, ki so pisali parole po cestah in pročeljih.

Prvi uspeh vseh nas pa je hkrati spodbuda za delo in porok, da bomo z združenimi močmi še lahko ustvarjali. Vpliv posameznikov, ki nasprotujejo takim akcijam bo tako postal še bolj malenkosten.

Slobodan Poljanšek

— Tematska področja bodo obravnavana v obliki poročil, posnetih pogovorov na terenu ali v studiu in neposrednih pogovorov v studiu. Naša tehnika bo zagotavljala tudi hkrati razgovor v studiu, kombiniran z razgovori na terenu.

— Vsi sodelavci bodo zaenkrat le honoriranci. Poleg tega se bo uredniški odbor prizadeval razširiti mrežo dopisnikov v skladu s sporazumom v krajevni skupnosti in kasneje tudi v vsej Poljanski dolini, za kar so predstavniki krajevnih skupnosti že pokazali zanimanje.

— Če bo ustanovljena tudi LRP v Skofji Loki, se bomo vključevali tudi v program občinske radijske postaje.

— V kulturnem ali glasbenem delu programa bomo v prvi vrsti izhajali iz dejavnosti v KS IN OBČINI ZA POPESTRITEV PA SE BOMO VKLJUČEVALI V 2. program RTV Ljubljana, v nekaterih pogledih (čestitke, reklame) pa bomo koristili tudi plošče in magnetofonske posnetke glasbe.

Vendar trdimo, da čestitke in reklame ne morejo biti sredstvo za kritje stroškov dela LRP ali njeno uveljavitev.

Tako to so priprave; kako bo s konkretnim izvajanjem programa pa je odvisno tudi od vašega sprotnega sodelovanja.

Sem član AMZ

Morda marsikdo ne ve, kakšne so prednosti člana Avtomoto zveze, kakšne so obveznosti. Naj ta sestavek nekoliko osvetli to področje.

Za višino članarine velja naslednja lestvica:

— za avtomobiliste	200,00
— za motoriste	100,00

— za člane brez vozil	65,00
— za traktoriste	100,00
— za člane podmladka	5,00

Kaj dobi član AMD — avtomobilist?

— člansko izkaznico
— ATP knjižico (v kateri so kuponi)

(Nadaljevanje na 20. strani)

(Nadaljevanje z 19. strani)

- ovitek za vozniške dokumente
- Moto revijo
- značko AMZJ
- nalepke

Člani motoristi in traktoristi pa dobijo namesto ATP knjižice po štiri kupone za turistične in tehnične usluge.

Člani brez vozil pa prejmejo isto kot člani že omenjenih kategorij, toda le dva kupona za turistične usluge.

Člani podmladka pa prejmejo

- člansko izkaznico
- mali etui za člansko izkaznico
- značko AMZJ

TEHNIČNE USLUGE ČLANOM V LETU 1979

Tudi v letu 1979 bodo člani lahko koristili usluge, ki jih bo nudila brezplačno oz. z ustreznim popustom tehnična služba AMZS.

Predlagamo naslednje usluge in popuste:

I. Kategorija A - lastniki avtomobilov

1. Brezplačne intervencije službe »Pomoč - informacije«

Član prejme 4 kupone s katerimi lahko plača do 40 km vožnje z vozilom SPI oziroma do 4 ure dela avtomehanika.

Nečlanska cesta: prevoženi km 4,50 din, ura dela 100,- dinarjev.

2. Usluge vlečne službe s popustom, lahko koristi član na podlagi dveh posebnih kuponov. S temi kuponi lahko član koristi pri vlečni službi AMZS naslednje usluge s popustom.

Polna - nečlanska cena:		
	din	% za km

- popust za prevoženi km 15 50,-
- popust pri mestnih posredovanih pavšal 20 200,-
- popust pri nakladanju-razkladanju 50 40,-
- popust pri reševanju vozila po uri 25 250,-

3. Različno testiranje osebnih avtomobilov s popustom. Član prejme štiri posebne kupone. Ti kuponi dajejo članu možnost ko-

ristiti naslednje usluge testiranja s popustom

Polna - nečlanska cena	
	% din

- popust pri testu motorja 36 140,-
- popust pri testu preme 36 140,-
- popust pri varnostnem testu 43 42,-
- popust pri testu CO 50 24,-

4. Brezplačna kontrola žarometov oz. brezplačno testiranje zavor

Poseben kupon daje članu pravico do brezplačne kontrole in nastavitve žarometov ali v drugem primeru brezplačno testiranje zavor. Nečlanska cena: pregled in nastavitev žarometov 20,- din, test zavor 22,- din.

5. Popust pri tehničnem pregledu. Član prejme poseben kupon, ki mu daje pravico do 10 din popusta pri rednem letnem tehničnem pregledu osebnega avtomobila.

6. Poleg naštetega prejme član avtomobilist še rezervni kupon, ki nadomešča katerikoli drug kupon za tehnično storitev - razen kupone za SPI. Ta kupon član lahko uporabi takrat, kada nima več na razpolago ustreznega kupona za posamezno storitev. Rezervni kupon torej daje članu možnost koriščenja tretje vleke, petega testiranja, drugega oz. ponovnega tehničnega pregleda, ponovnega pregleda in nastavitve žarometov oz. testiranja zavor.

II. Kategorija B - lastniki motornih koles

Člani kategorije B - lastniki motornih koles prejmejo za koriščenje tehničnih uslug poseben kupon. Ta kupon omogoča popust oz. brezplačno uslugo pri tehnični službi AMZS podobno kot pri članih avtomobilistih in sicer tako, da je enakovreden katerikoli kuponu kategorije A.

III. Kategorija E - traktoristi

Tehnična služba AMZ Slovenije glede na svojo opremljenost in tehnično usmerjenost ne more nuditi tehničnih uslug traktoristom, zaradi česar predlagamo, da za člane -

traktoriste organizirajo AMD ustrezna in za traktoriste zanimiva predavanja kot npr.:

- vzdrževanje traktorjev in priključkov ter manjša popravila
- prometna varnost
- varnostni ukrepi pri vožnji s traktorjem itd.

Poleg navedenega bodo v letu 1979 tudi povečane zmogljivosti tehnične službe.

Turistična služba AMZS bo posredovala razne ugodnosti članom AMD naslednjih svojih dejavnosti:

- a) informativna dejavnost
  - b) turing pomoč doma in v tujini
  - c) pravna zaščita in pomoč po pogodbenih odvetnikih
  - d) popusti in ugodnosti pri gostinsko-turističnih, obrtnih in trgovskih organizacijah.
- a) Člani AMD in AMTK ter ostali občani lahko dobijo v turing servisih AMZS in pri društvih napotke za potovanja z avtomobili, informacije o prevoznosti glavnih cest, prevoznosti prelazov, cestninah, ter ostalih posebnih pogojih vožnje na njihovi začetni poti.
- b) Člani AMD si lahko poleg ATP knjižice nabavijo tudi kreditno pismo za tuzemstvo. Vrednost tega je sedaj 800,- din. AMZS pa si prizadeva, da bi njegovo vrednost že za leto 1979

povečali na 3.000 ali 5.000 din.

Poleg tega si člani organizacije lahko nabavijo kreditno pismo za potovanje v inozemstvo in to za vrednost 500,- Šv. frankov (motoristi in avtomobilisti) ali 1.000,- Šv. frankov (samo avtomobilisti).

Člani AMD si v turing servisih lahko nabavijo tudi CCI karnete, to je mednarodni kamping karnet, ki daje možnost popusta v kampih doma in v tujini.

Poleg tega si v turing servisih lahko nabavijo občani razne mednarodne dokumente in pooblastila in sklepajo zavarovanja.

e) Člani AMD imajo APT knjižici dva kupona za pravne nasvete; ti so ob predložitvi pri pogodbenemu odvetniku ali pravni pisarni brezplačni.

d) V želji izenačiti vse člane pri raznih ugodnostih, ne glede na kategorijo pripada, avtomobilist, motorist ali član brez vozila ter ne glede na kraj bivanja, pridobiva turistična služba za člane AMD razne ugodnosti v gostinsko-turističnih objektih, turističnih agencijah, raznih obrtnih delavnicah in trgovinah ter popust pri kasko zavarovanju vozila.

Celoten seznam ugodnosti objavlja glasilo »Motorevija«.

Šah ponovno oživel

Jesenski in zimski čas je gotovo čas, ko po poletnem mrtvilu šahovska dejavnost zopet zaživi. Seveda bi bilo bolje, da teh nihanj med letnimi časi ne bi bilo, saj bi bilo delo bolj nepretrgano.

Šahovski klub si je za naslednjo sezono zadal dokaj ambiciozen načrt. Ta načrt sloni na dejstvu, da je zanimanje za šah precejšnje, le da je delo potrebno dobro organizirati.

Klub bo najprej sodeloval v občinski šahovski ligi in, upamo, kasneje tudi v gorenjski. Igrali bomo mesečne hitropotezne turnirje, v planu sta tudi počasna članska in mladinska turnirja, ki bosta veljala tudi za kategorizacijo šahistov. Člani kluba bodo sodelovali tudi na drugih priložnostnih tekmovanjih.

Ena glavnih nalog kluba je tudi sodelovanje z osnovno šolo, kakor tudi pomoč

pri organizaciji in vodenju raznih sindikalnih šahovskih prireditev.

Za dobro delo je velikega pomena šahovska soba, ki nam je na voljo v Domu upokojeencev. Tam se zbiramo ob torkih in četrtek ob 19. uri ter ob nedeljah ob 9. uri. Po potrebi bo soba odprta še večkrat.

Vabimo vse ljubitelje šaha, da se nam pridružijo.

Tone Eniko

